

Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki/Paavo Jantunen

Kaupunkiympäristön toimialan talousarvioehdotus vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022–2023

Sisällys

Talousarvion 2021 keskeiset painopisteet	3
Talousarvion 2021 tiivistelmä	4
Toiminnan kuvaus (palvelukokonaisuudet ja palvelut)	5
Toimintaympäristön keskeiset muutokset	5
<i>Lainsäädäntö</i>	5
<i>Muiden muutosten vaikutukset palvelutuotantoon</i>	6
<i>Riskit ja epävarmuustekijät</i>	7
Kaupunkistrategian toteuttaminen vuonna 2021	8
<i>Kestävän kasvun turvaaminen</i>	8
<i>Uudistuvat palvelut</i>	9
<i>Vastuullinen taloudenpito</i>	10
Henkilöstösuunnitelma 2021–2023	10
Keskeiset talousarviovuoden muutokset palvelukokonaisuuksittain ja palveluittain	11
Talousarvion tavoitteet ja saavutukset	13
<i>31001 Kaupunkirakenne</i>	13
<i>31002 Rakennukset</i>	15
<i>31003 Asuntotuotanto</i>	16
<i>3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksusuudet</i>	17
<i>3 10 06 Tuki HKL:lle</i>	17
<i>Avustukset</i>	17
Yksikkökustannusten kehitys ja tuottavuustoimenpiteet	17
Talousarvion vaikutusten arviointi	18
Investoinnit	20
<i>801 Kiinteä omaisuus</i>	20
<i>802 Rakennukset</i>	22
<i>803 Kadut ja liikenneväylät</i>	24
<i>804 Puistot ja liikunta-alueet</i>	29
<i>805 Irtaimen omaisuuden perushankinta</i>	32
<i>806 Arvopaperit</i>	32
<i>807 Muu pääomatalous</i>	32
Vuoden 2021 talousarvioon sisältyvien jäsenmaksujen erittely	33

Talousarvion 2021 keskeiset painopisteet

Kaupunkiympäristön toimialan talousarvioehdotus perustuu kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamiseen. Toimialan keskeisimmät painopisteet vuodelle 2021 ovat kaupungin kestävä kasvun edellytysten luominen, asiakaskokemuksen parantaminen sekä tuottavuuden parantaminen ja johtamisen kehittäminen.

Kestävän kasvun edellytysten luominen

Keskeinen painopiste on turvata asuntotuotanto kaavoittamalla riittävästi asuntokerrosalalla (700 000 k-m²) ja luovuttamalla tontteja rakentamiseen (400 000 k-m²). Myös asuntotuotannossa varaudutaan uudistuotannon (1 500 asuntoa) ja peruskorjausten määrän kasvuun. Lisäksi jatketaan raideliikenteeseen perustuvan verkostokaupungin suunnittelua. Kestäviin liikkumismuotoihin; kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja joukkoliikenteeseen panostetaan edelleen.

Hiilineutraali Helsinki 2035 (HNN35) –ohjelman toimeenpanoa jatketaan. Päästövähennystavoitteita tukevia toimenpiteitä toteutetaan muun muassa osana rakentamishankkeita sekä olemassa olevassa rakennuskannassa erillisinvestointeina. HNN35-ohjelman toteuttamisessa tärkeää ensi vuonna on käynnistyvä energiarenessanssi, jossa keskiössä ovat yksityisten kerrostalokiinteistöjen energiatehokkuus.

Toimitilastrategian ja sisäilmaohjelman toimeenpano on keskeistä 2021. Kestävän kasvun turvaamiseksi tilahankkeiden suunnittelun ohjauksessa painotetaan koulujen ja päiväkotien elinkaariominaisuuksia, pitkäaikaiskestävyyttä sekä tilojen käyttö- ja muuntojoustavuutta.

Kaupunkiympäristön toimialalla ensi vuonna on keskeistä koronasta elpymisen varmistaminen ja erityisesti investointien elvyttävä vaikutus kaupunkitalouteen.

Asiakaskokemuksen parantaminen

Palveluiden digitalisointia jatketaan sujuvoittamalla prosesseja sekä parantamalla asiakaskokemusta. Asiakaspalautteiden analysointia kehitetään ja analysoinnin pohjalta tehdään parantavia toimenpiteitä. Vuonna 2021 panostetaan erityisesti palvelujen löydettävyyteen. Toimialan palvelut määrittellään palvelumuotoilua hyödyntäen sekä resursoimalla Hel.fi uudistukseen.

Kaupunkitilojen viihtyisyyttä parannetaan. Katutöiden haittojen vähentämisen projektia jatketaan, jotta katutyöt häiritsevät kaupunkilaisia mahdollisimman vähän. Kaupunkitilan viihtyisyyteen panostetaan muun muassa penkkejä lisäämällä ja siisteyttä parantamalla. Ylläpidon urakoiden laadunvalvontaa tehostetaan sopimusasiakirjoja, urakanhallintajärjestelmiä ja valvontaa kehittämällä. Myös tapahtumien sääntelyn keventämistä jatketaan.

Tuottavuuden parantaminen ja johtamisen kehittäminen

Toimiala käynnisti kesällä 2020 rakenteellisten muutosten tarkastelun resurssien kohdentamiseksi asiakkaalle lisäarvoa tuottaviin tehtäviin. Käynnistettiin kymmenen eri teemaa resurssien tarkasteluun: organisaatorakenne, strateginen henkilöstösuunnittelu, ydinprosessien leanauksen jatkaminen, hankintastrategiset linjaukset, suunnittelutasojen tarkastelu, viranomais toiminnan tarkastelu, asiakaspalvelun sähköiset toimintatavat, ohjelmat ja niiden toimenpiteiden ”viidakko”, hallinto- ja tukipalvelujen fokusointi sekä toimialan palvelujen kuvaaminen. Teemojen työstöä jatketaan ensi vuonna. Lisäksi arvioidaan olemassa olevien resurssien uudelleen kohdentamisen tarpeet rekrytointitilanteissa, panostetaan tiedolla johtamiseen ja digitalisaatio-ohjelman toteuttamiseen.

Johtamista kehitetään panostamalla yhteiseen johtamiskulttuuriin, johtamispalautteiden hyödyntämiseen ja esimieskoulutuksiin.

Talousarvion 2021 tiivistelmä

Talousarviokaudella jatketaan Helsingin yleiskaavan toteuttamisohjelman toimenpiteitä. Toteuttamisohjelma on kytköksissä kaupungin strategiaan, investointiohjelmaan sekä maankäytön ja liikenteen seututaso suunnitteluun, ja se antaa pitkän aikavälin näkymiä investointien vaikuttavuuteen ja oikea-aikaisuuteen. Asuntorakentamista edistetään kaavoittamalla ja luovuttamalla asuntotontteja talousarvion sitovan tavoitteen mukaisesti. Lisäksi turvataan kaupungin oma kohtuuhintainen asuntotuotanto sekä Hekan asuntojen peruskorjaukset.

Toimitilastrategia ja sen toimeenpano tulee vaikuttamaan laajasti hankkeille ja tilaomaisuudelle asetettaviin tavoitteisiin ja toiminnan ohjaukseen, toiminnalle asetettaviin kriteereihin ja toimitilatalouden seurantaan. Tilahankkeiden suunnittelun ohjauksessa painotetaan elinkaariominaisuuksia, pitkäaikaiskestävyyttä sekä tilojen käyttö- ja muuntojoustavuutta. Osana uudistuvaa palvelutarjontaa suunnittelun ohjauksessa painotetaan tilojen yhteiskäytön sekä omavalvontaisen käytön mahdollistamista. Korjausvelan pienentämiseksi jatketaan tilojen arvottamista ja luopumista niistä tiloista, joita kaupunki ei tarvitse omassa toiminnassaan. Varmistetaan purku- ja myyntiprosessien eteneminen sekä kiinteistöjen kehittäminen luopumisen mahdollistamiseksi.

Yleisillä alueilla tavoitteena on sujuvoittaa kaupunkitilan ydinprosessia korjaamalla tunnistetut ongelmakohdat. Samalla vahvistetaan omaisuudenhallinnan näkökulmaa ydinprosessissa. Helsingin merellisen strategian mukaisesti saarten ylläpitopalveluja tullaan lisäämään kasvavan käytön edellyttämälle tasolle. Pyöräilyn ja jalankulun edellytyksiä parannetaan tehostetun talvikunnossapidon avulla. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaan yleisten alueiden kokonaisvastuuhoidoa laajennetaan vaiheittain kantakaupungin alueella.

Ympäristöön liittyviä painopisteitä ovat ympäristöpolitiikan ja ympäristönsuojelun osa-alueohjelmien toteuttaminen, kaupunkikonsernin ympäristöjohtamisen kehittäminen ja erilaisten hankkeiden toteuttaminen suunnitellussa aikataulussa. Päästövähennystavoitteita tukevien toimenpiteitä toteutetaan osana rakentamishankkeita sekä olemassa olevassa rakennuskannassa erillisinvestointeina.

Palveluita kehitetään digitalisaatiota hyödyntämällä sekä prosesseja kehittämällä. Asiakaspalveluyksikössä otetaan käyttöön uusi toimintamalli, jonka yhteydessä aulapalvelua kehitetään ja itsepalvelua edistetään aktiivisesti. Asuntopalveluyksikkö ottaa käyttöön uuden asukasvalintajärjestelmän, ja uusi Hitas-tietojärjestelmä toteutetaan palvelumuotoilua hyödyntämällä. Lupaprosesseja kehitetään edelleen lean-menetelmää hyödyntäen. Pysäköintitunnusten verkkokauppa on käyttöönottoaiheessa, kamera-auton käyttöprosessia kehitetään ja pysäköinnin mobiilimaksamisen päivitetty toimintamalli otetaan käyttöön.

Toimialan digitalisaatio-ohjelmaa toteutetaan laadukkaasti toimialan projektimallia noudattaen. Kaupunkiyhteinen digitaalinen perusta -hanke viedään käytäntöön tiiviissä yhteistyössä kaupunginkanslian ja toimialan välillä. Lisäksi toimiala on varautunut kaupunkiyhteiseen laajaan hel.fi -sivuston uudistukseen.

Toimialan tuottavuutta parannetaan muun muassa uudistamalla ydinprosessit, ottamalla käyttöön uudet toimintatavat sekä vahvistamalla yhteistyötä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien välillä. Lisäksi arvioidaan olemassa olevien resurssien uudelleen kohdentamisen tarpeet rekrytointitilanteissa, yksinkertaistetaan suunnittelutasoja ja toteutetaan suunnittelun eri vaiheita samanaikaisesti. Yleisillä alueilla tuottavuutta edistetään muun muassa keskittämällä kaupunkitekniikan eri verkostojen rakentamista sekä siirtymällä aiempaa suurempiin urakointialueisiin. Kolmivuotisella sopimuksella 2019–2021 Itä-Helsingin ylläpidon alueurakassa tähdätään tuottavuuden tehostamiseen.

Kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevat merkittävät riskit liittyvät ilmastomuutokseen, rakentamiseen ja asumiseen, toimitiloihin ja rakennettuun ympäristöön sekä liikennejärjestelmään. Merkittävä riski liittyy korona-epidemiaan, joka tuo haasteita talouteen ja palvelutuotantoon.

Toiminnan kuvaus (palvelukokonaisuudet ja palvelut)

Kaupunkiympäristön toimiala jakaantuu neljään palvelukokonaisuuteen.

Maankäyttö ja kaupunkirakenne (Maka) vastaa toimintaedellytysten luomisesta ja järjestämisestä kaupunkiympäristön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Palvelukokonaisuus jakautuu viiteen palveluun: Maankäytön yleissuunnittelu, Asemakaavoitus, Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit, Liikenne- ja katusuunnittelu sekä Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu.

Palvelut ja luvat (Palu) tuottaa kaupunkiympäristön palveluita. Palvelukokonaisuus jakautuu viiteen palveluun: Asukas- ja yrityspalvelut, Kaupunkimittauspalvelut, Pysäköinninvalvonta ja pysäköintipalvelut, Rakennusvalvontapalvelut sekä Ympäristöpalvelut.

Rakennukset ja yleiset alueet (Rya) vastaa kaupunkiympäristön rakentamisesta sekä käytettävyydestä. Palvelukokonaisuus vastaa rakennetun omaisuuden hallinnasta, tilapalveluista, katujen ja puistojen ylläpidosta, rakennuttamisesta sekä asuntotuotannosta. Rya jakautuu kolmeen eri talousarviokohtaan: RYA yleiset alueet, Rakennukset ja Asuntotuotanto. Rakennukset ja yleiset alueet –palvelukokonaisuudessa on käynnissä organisaatiouudistus.

Hallinto- ja tukipalvelut (Hatu) tarjoaa tuki- ja hallintopalveluja kaupunkiympäristön toimialalle. Hallinto- ja tukipalvelut palvelukokonaisuuteen kuuluvat seuraavat palvelut: Hallinto- ja lakipalvelut, Henkilöstöpalvelut, Kehittämispalvelut, Talous- ja suunnittelupalvelut, Tietohallintopalvelut ja Viestintäpalvelut.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset

Merkittävimmät uudistukset ja ilmiöt toimialalla liittyvät muun muassa lainsäädännön muutoksiin, kaupungin kasvuun, ympäristön ja luonnon tilan muutoksiin sekä digitalisaatioon.

Lainsäädäntö

Ympäristöministeriön tavoitteena on, että rakennuksen elinkaaren aikaista hiilijalanjälkeä ohjataan lainsäädännöllä 2020-luvun puoliväliin mennessä. Hiilijalanjälkilaskenta ja laskentamallien kehitys ovat Helsingissä käynnissä osana Energiaviisaat kaupungit-hanketta. Kaupunkiympäristön toimialalla edistetään aktiivisesti hiilineutraaliuteen tähtääviä tavoitteita, joista vaikuttavuudeltaan merkittävimmät kohdistuvat rakentamisen ja rakennusten käytön, maankäytön suunnittelun ja liikenteen teemoihin.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus tulee voimaan vuoden 2021 aikana. Muutokset vaikuttavat muun muassa kaavoitukseen ja maankäytön suunnitteluun, rakentamiseen ja lupiin, hulevesien suunnitteluun sekä kansallista kaupunkipuistoa koskevaan lainsäädäntöön.

Säteilylain muutoksen takia kaupungin rakennuskannassa teetetävät radonmittaukset jatkuvat vuonna 2021. Ensimmäisten valmistuneiden mittausten perusteella raja-arvot ylittäviä pitoisuuksia korjaavia investointeja tullaan tarvitsemaan melko harvalukuisissa kohteissa.

Lakimuutos lastensuojelun jälkihuollon piirissä olevien nuorten asumisen turvaamisen ulottamisesta 25 ikävuoteen (aikaisemmin 21 vuotta) lisää tarvetta asunnoille. Erityisesti pienistä asunnoista tulee olemaan pulaa. Kaupunkitasoinen yhteistyöryhmä suunnittelee, miten jälkihuollon piirissä oleville nuorille saadaan turvattua lain edellyttämä määrä asuntoja.

Mikäli päätös oppivelvollisuuden nostosta 18 ikävuoteen toteutetaan, sillä on merkittävä vaikutus lisätilojen tarpeeseen.

Direktiivipohjainen lainsäädäntö edellyttää valtakunnallisen keskitetyn sijaintitietopalvelun perustamista, mikä edellyttää sijaintitietopalvelun ja kaupungin johtotietopalvelun yhteensovittamista ja uuden toimintamallin luomista.

Uusi tieliikennelaki tuli voimaan 1.6.2020. Uusi laki ei sisällä enää kieltoa pysäköidä yksityisellä alueella ilman kiinteistön omistajan tai haltijan lupaa. Pysäköinninvalvonnasta annetun lain mukaan pysäköintivirhemaksuja voidaan määrätä vain virheellisestä pysäyttämisestä ja pysäköinnistä tiellä, maastossa ja pelastustiellä. Jatkossa myös yksityisalueille kuten saaraloihin, kauppakeskuksiin, liityntäpysäköintialueille sijoitettavista liikennemerkeistä tulee tehdä viranhaltijapäätös. Tämä lisää valmistelutyötä vuodelle 2021.

Elintarvikelain kokonaisuudistus on tarkoitus toteuttaa siten, että laki tulisi voimaan 1.5.2021. Hallituksen esityksen mukaan toimijoille tulisi 150 euron vuosittainen valvonnan perusmaksu. Uudistuksessa esitetään uutena pakkokeinona elintarvikevalvonnan seuraamusmaksua, jolla pyritään ennaltaehkäisemään elintarvikemääräysten vastaista toimintaa ja estämään sen jatkuminen. Elintarvikelain uudistuksen yhteydessä on tarkoitus saattaa voimaan myös terveydensuojelulain muutos, jolla otetaan käyttöön suunnitelmallisen valvonnan piiriin kuuluvien kohteiden vuosivalvontamaksu.

Muiden muutosten vaikutukset palvelutuotantoon

Asuntotuotannossa varaudutaan uudistuotannon ja peruskorjausten määrän kasvuun. Valmisteilla olevassa AM-ohjelmassa on esitetty kaupungin oman asuntotuotannon kasvattamista vuositason 1 500 asunnosta 1 750 asuntoon. Päättöstä tavoitteen korottamisesta ei ole ennen kuin AM-ohjelma hyväksytään.

Isojen raidehankkeiden osalta käynnissä olevien hankkeiden suunnittelu ja rakentaminen etenevät tavoitteiden mukaisesti sekä uusien kohteiden osalta suunnittelu käynnistetään. Sataman skenaarioista tehtävien johtopäätösten perusteella jatketaan maankäytön ja liikenteen muutosten suunnittelua. Rakentamisen ja siten yleisten alueiden investointien suunnittelun ja ohjelmoinnin painopiste siirtyy täydennysrakentamiseen.

Täydennysrakentamisen osuus kaavoituksesta tulee kasvamaan merkittävästi. On kyettävä luomaan suurempia kaava-aluekokonaisuuksia yksittäisten tonttien reaktiivisen kaavoittamisen sijaan. Täydennysrakentaminen lisää myös maapoliitisten toimien tarvetta ja pakottaa uusimaan tontinluovutuksen toimintamalleja. Tiivistyvässä kaupungissa suunnitelmien tarvetta lisää puistojen ja luonnonalueiden käyttö ja kulutuspainne, mikä pakottaa uudistamaan suunnittelun toimintatapoja. Täydennysrakentamisella on vaikutusta myös resurssitarpeeseen.

Kaupungin rakennuskanta on monilta osin lähestymässä käyttöikänsä päätä, ja sisäilmaongelmien määrän arvioidaan kasvavan. Korjausvelan haltuunoton yhteydessä korvaavien uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeiden määrä vuositason tulee lisääntymään selvästi nykyisestä. Hankesuunnittelua varten teetetävät selvitykset ovat kokonaisvaltaisempia ja kattavampia kuin aiemmin. Rakentamisessa otetaan enenevässä määrin käyttöön erilaisia toteutusmuotoja, jotta vähenevä oma henkilöstö voidaan kouluttamalla saada tekemään tilaajan toiminnan kannalta välttämätön ja muut tehtävät ostetaan konsulteilta ja urakoitsijoilta.

Toimeksiantojen muututtua vaativammaksi asiantuntijapalveluiden ostojen kustannukset nousevat ja edellytetään hyvää hankintaosaamista. Toimialan hankintatoimea vahvistetaan ja hankintapalvelut aloittaa toimintansa vuoden 2021 alusta alkaen. Toimivat puitesopimuskäytännöt ovat sujuvan ja tehokkaan kuntotutkimus-, suunnittelu-, ylläpito- ja korjaustoiminnan edellytys. Hankintojen toteuttamisen suunnittelussa otetaan huomioon kaupungin oma tuottajaorganisaatio, rakentamispalveluliikelaitos Stara. Toimitilojen ylläpidossa jatketaan Palmian yhtiöittämiseen liittyvää kaupungin tilojen kiinteistönhoidon kilpailuttamista.

Palvelussuhdeasumisen ja Sosiaali- ja terveystoimen erityisryhmien asumisen osalta neuvotellaan toimintamallista, jossa toimialojen maksamien kustannusten ja vuokrien välisen eron subventioista luovuttaisiin. Palvelussuhdeasunnoista tulee olemaan pulaa, kun palvelussuhdeasuntojen kiertonopeus vähenee edun määräaikaisuuden poistuttua.

Nykyinen Tukutorin pakastamo on tullut elinkaarensa päähän. Lautakunta on myöntänyt pakastamohankkeelle kehittämisvarauksen vuoden 2021 loppuun. Hakaniemen hallin peruskorjaus valmistuu 2021. Tukutorin toimintojen uudelleensijoittumista kaupunkiorganisaatiossa selvitetään kaupunginhallituksen tekemällä päätöksellä.

Rakennetun kaupunkialueen kasvu, kaupungin tiivistyminen ja julkisen kaupunkitilan uudet käyttötavat lisäävät ympäristönsuojelun, elintarvikevalvonnan, terveydensuojelun, asumisterveyden, rakennusvalvonnan ja alueidenkäytön valvontatarvetta sekä valmisteltävien lupien ja ilmoitusten sekä asiakaspalvelussa käsiteltävien ja palveluille välitettävien palautteiden määriä. Myös kaupungin vuokra-asuntojen kysyntä jatkuu suurena.

Yleisten alueiden pinta-alat kasvavat ja käyttäjien määrä lisääntyy. Uusien alueiden ylläpito on merkittävästi kalliimpaa, johtuen tiivistyneemmästä kaupunkirakenteesta, uudentyypisistä rakenteista ja erikoisratkaisista.

Helsingin väestöstä ikääntyneiden määrä on kasvanut merkittävästi viimeisten kymmenen vuoden aikana, joten esteettömyyden painoarvo on merkittävästi kasvanut.

Kyläsaaren ja Malmin lumenvastaanottoapaikat tulevat poistumaan lähivuosina. Korvaavien rakenteiden sijainti, suunnittelu ja rakentaminen tulee suunnitella hyvissä ajoin siten, että hiilijalanjälki kasvaa mahdollisimman vähän. Yhteistyössä Staran kanssa kehitetään neljän innovaatiokumppanin kanssa parempia ratkaisuja lumenkäsittelyyn (lumensulatuskontti, veden reaaliaikainen analysointori, verkkopuomiratkaisu, laiturin viereisen merivedenpinnan jäättömänä pitäminen).

Kaupunginhallituksen päätöksen mukaan katujen kokonaisvastuuhoitoa laajennetaan vaiheittain koko kantakaupungin alueelle. Kaupunkiympäristön toimialan yleiset alueet yksikkö ottaa huolehdittavakseen tonttien omistajille kuuluvat katujen

talvikunnossapito- ja puhtaanapitovelvollisuudet ja ryhtyy laskuttamaan edellä mainituista töistä aiheutuvat kustannukset tonttien omistajilta.

Helsinki LED –projektin toisen vaiheen laajamittaiset valaisinvaihdot aloitetaan 2021 ja ne jatkuvat kymmenen vuotta. Smart City –toiminnot lisääntyvät ja liikennetelematiikkaa lisätään merkittävästi Länsisatamassa. Kaupunkitekniikan valokuituverkon yleissuunnittelua jatketaan osana Digitaalinen perusta -hankkeen tietoliikenneosuutta.

Riskit ja epävarmuustekijät

Kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevat merkittävät riskit liittyvät ilmastonmuutokseen, rakentamiseen ja asumiseen, toimitiloihin ja rakennettuun ympäristöön sekä liikennejärjestelmään.

Täydennysrakentamisen määrän kasvu lisää riskejä, kaavoitus täydennysrakentamisalueille on hidasta ja resursseja vievää ulottuen tätä tukeviin palveluihin. Myös kiinteistöjen korjaustarpeet, sisäilmaongelmat ja hoitoon liittyvät tehtävät ovat lisääntyneet ja tulleet monimutkaisemmiksi.

Korjausvelan kasvun takia yllättävät tilojen korjaustarpeet lisääntyvät. Tietojärjestelmien puutteiden takia myös palvelutarpeen muutosten ennakoiminen on epävarmaa. Näistä syistä johtuen väärin ajoitettujen ja mitoitettujen hankkeiden riski on kasvanut. Riskienhallinnan toimenpiteenä parannetaan yhteistyötä käyttäjätoimialojen kanssa ja otetaan käyttöön tilaverkon kehittämiseen liittyvät digitaaliset työvälineet ja järjestelmät. Korjausvelan pienentämiseksi jatketaan tilojen arvottomista ja luopumista niistä tiloista, joita kaupunki ei tarvitse omassa toiminnassaan. Varmistetaan purku- ja myyntiprosessien eteneminen sekä kiinteistöjen kehittäminen luopumisen mahdollistamiseksi. Näin voidaan ohjata sekä taloudellisia resursseja että tilaajaresursseja palvelutilojen hoitamiseen.

Mikäli tilojen hätäkorjauksia tai kiireellisiä teknisiä korjauksia ei voida jatkossa toteuttaa investointimäärärahoilla, on riskinä, että käyttötalousmäärärahoilla tehdyt korjaukset kasvavat merkittävästi. Uusien alueiden rakentuessa ja investointimäärärahojen supistuessa on mahdollista, ettei kaikkia uudiskohteita voida toteuttaa investointiohjelman mukaisesti. Paine tilatarpeiden toteuttamisesta uusilla paviijongeilla ja muilla vuokratiloilla kasvaa.

Asuntovuokrauksen subventiolaskutukseen liittyy suurta epävarmuutta etenkin, jos korjauskustannuksia osoitetaan aikaisempaa enemmän asiakkailta kaupunkiympäristön toimialalle.

Yleisten alueiden merkittävimmät taloudelliset riskit liittyvät talven rankkuuteen, säästä johtuvaan rakenteiden rapautumiseen sekä sään ääri-ilmiöistä johtuviin tilanteisiin kuten tulviin ja myrskyihin. Ilmastonmuutokseen varaudutaan toteuttamalla kaupungin ympäristöohjelmaa sekä ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelmia. Ilmastonmuutos lisää uusien kasvitautien ja tuholaisien leviämisen riskiä, mihin on valmistauduttu laatimalla varautumissuunnitelmia. Ulkotiloihin asennettavaa kaupunkitekniikan elektroniikkaa rasittavat rannikkoilmaston kosteat ja arktiset olosuhteet.

Yleisten alueiden turvallisuuden ja toimivuuden varmistamiseksi käytössä on vakiintuneita riskienhallintamenettelyjä (muun muassa sillat ja leikkivälineet). Korjausvelan kasvu näkyy taitorakenteiden, erityisesti siltujen, peruskorjausten vaikeutumisena ja lisääntyneinä hätäkorjauksina. Riskinä on korjauskustannusten hallitsematon kasvu.

Suojeltujen eliöiden lukumäärän kasvu (kuten liito-orava ja lahokaviosammal) vaatii entistä tarkempaa yhteensovittamista maankäytön kanssa. Haitallisten vieraslajien tuhoamisen tiukka aikataulu näkyy työmäärän lisäyksenä (kurturuusun kasvatus kiellettyä 1.6.2022 jälkeen).

Korona on aiheuttanut negatiivisia vaikutuksia kaupungin talouteen, asuntotuotannon rakentamiseen ja muuhun liiketoimintaan. Taloustilanne vaikuttaa vuokratuloja vähentävästi vapauttaen tiloja, joiden uudelleen vuokraaminen on aiempaa haasteellisempaa. Vuokranalennuksia ja maksujärjestelyjä tullaan hakemaan huomattavasti aiempaa enemmän. Tyhjien tilojen määrän oletetaan kasvavan, vaikka kaupunki tehostaakin tilojen myyntiä. Koronalla on vaikutusta myös joukkoliikenteeseen ja sen talouteen.

Koronaepidemian johdosta asuntotonttien varauksia tehtäessä ja varausten jatkamista valmisteltaessa joudutaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota hankkeiden toteutusvarmuuteen esimerkiksi hankkeiden rahoitus- ja hallintamuotoon liittyvien kysymysten osalta.

Asuntokaupan hiljentymiseen varaudutaan lisäämällä kaupungin oman asuntotuotannon markkinointitoimia. Lisäksi varaudutaan myymättömien asuntojen vastikkeisiin sekä maltilliseen koronnousuun. Riskinä ovat henkilöstön sairastavuuden lisääntymisen vaikutus palvelutuotantoon, tilaustöiden viivästyminen, materiaalien saatavuus ongelmat sekä hankkeiden aikataulujen viivästyminen.

Riskinä on tunnistettu, että taloudesta johtuvien sopeutustoimien vuoksi edellytykset kestävän kasvun turvaamiseksi heikenevät.

Sopeutumisen ja palautumisen varmistamiseksi kaupungin johtoryhmä on käynnistänyt palautumishojelman. Palautumishojelman toimenpiteiden suunnittelu ja toimeenpano tapahtuvat kaupunkiympäristön toimialan normaalissa toiminnassa. Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on osaltaan auttaa yrityksiä palautumaan koronaviruksen aiheuttamista haasteista. Fokus on urbaanin elämän ja yritystoiminnan aktivoimisessa ja kaupungin sääntelyn keventämisessä. Kaupunkiympäristön toimialan rooli työssä on mahdollistava ja aktiivinen. Kesän 2020 aikana mahdollistettiin kaupunkitalan joustavaa käyttöön-ottoa lupaprosesseja sujuvoittamalla. Erityisluvan saaneita kohteita oli yli 30 eri puolilla kaupunkia. Erityisjärjestelyiden tuomista muutoksista toimialan toimintaan arvioidaan ja samalla kartoitetaan, missä määrin uusia käytäntöjä voidaan vakiinnuttaa ja joustoja tuoda myös syys- ja talvikauteen. Merkittävimpänä toimenpiteenä mahdollistettiin ja toteutettiin Senaatintorin kesäterassi kaupunkiympäristön toimialan, kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja Torikortteleiden yhteistyönä. Parhaillaan selvitetään, mitä Senaatintorin terassitoiminnan mahdollinen jatkaminen vaatisi suunnittelun ja toteutuksen kannalta. Samalla kartoitetaan muita mahdollisia paikkoja vastaavalle toiminnalle.

Kaupunkistrategian toteuttaminen vuonna 2021

Kestävän kasvun turvaaminen

Yleiskaavaa 2016 toteutetaan toteuttamishojelman pohjalta ja tuetaan aktiivisella maapolitiikalla. Yleiskaavan 2016 toteuttamishojelmaa tarkistetaan tarvittavilta osin. Yleiskaavasta 2016 KHO:n päätöksellä kumottujen alueiden uudelleen suunnittelu aloitetaan sekä jatketaan Östersundomin alueen suunnittelua KHO:n tulevan päätöksen pohjalta.

Asuntorakentamista edistetään kaavoittamalla ja luovuttamalla asuntotontteja talousarvion sitovan tavoitteen mukaisesti. Kaupungin asuntotonttien varauskanta vastaa AM-ohjelman mukaista rahoitus- ja hallintamuotojakaamaa. Asuntotuotanto turvataan riittävällä kaavoitetulla asuntokerrosalalla (700 000 k-m²) ja tontinluovutuksella (400 000 k-m²).

Asuntotuotannon tavoitteita edistetään kaupungin omalla kohtuuhintaisella asuntotuotannolla sekä Hekan asuntojen peruskorjauksilla (uudistuotannon sekä peruskorjausten määrän kasvu).

Toimialalla toteutetaan kaupungin strategiaohjelmaa kärkikohteina strategiaohjelmassa erikseen nimetyt bulevardivarret ja kantakaupunkiin painottuvat hankkeet. Täydennysrakentamista edistetään kaikkialla kaupungissa, erityisesti asemansuutujen, Raide-Jokerin ja metroasemien varsiin ja asemien ympäristöön. Täydennysrakentamista edistetään jatkamalla käyttämätöntä rakennusoikeutta omaavien kiinteistöjen omistajille suunnattua tontin jakamismahdollisuuden markkinointia (tonttiprojekti) sekä antamalla informaatiota myös muista kiinteistönmuodostamiseen liittyvistä ja huomioon otettavista asioista.

Suunnitteluperiaatteiden ja asemakaavojen valmistelua jatketaan useille alueille, eritoten kaupunki-uudistusalueille. Keskeisimmiksi valituilla kaupunki-uudistusalueilla laaditaan suunnitteluperiaatteet yhteistyössä kanslian kanssa. Alueet ovat Kannelmäki-Malminkartano, Kontula-Mellunmäki ja Malmi.

Liikkumisen sujuvuutta ja kestäviä kulkumuotoja toteutetaan raitiotiehankkeilla, pyöräliikenteen tavoiteverkkojen suunnittelulla ja toteutuksella sekä liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelman valmistelulla. Kestäviä liikkumismuotoja edistetään myös kävelypainotteisten keskusta-alueiden sekä liikennehankkeisiin kytkeytyvien ulkotilojen suunnittelulla.

Kantakaupungin alueella toteutetaan kaupunkistrategiassa erikseen nimettyjä kaavoitushankkeita. Kantakaupungin asemakaavojen uudistamistyötä jatketaan. Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vahvistetaan kaavoituksen keinoin. Kävelykeskustan laajentamishanketta edistetään kaupunginhallituksessa hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Eteläsatamanlahden alueella Makasiinirannan puolelle järjestetään konseptikilpailu alueen kehittämiseksi, Elielin-aukion alueelle järjestetään suunnittelukilpailu ja Katajanokanrantaan laaditaan Varmalle kaava pääkonttoria varten. Hietalahdenrannan ja –torin alueen suunnittelu on käynnistynyt kehittämissuunnitelman avulla, jossa tarkastellaan ympäristön kehittämistä sekä uuden toimitilarakentamisen että liikennetarkistusten ja julkisen ympäristön parantamisen osalta.

AM-ohjelman mukaisen asuntotuotannon keskeisimmät kaavoitus- ja aluerakentamiskohteet seuraavina vuosina ovat Kalasatama, Länsisatama, Kruunuvuorenranta, Pasila ja Kuninkaantammi. Lisäksi kaavoitus etenee uusilla projektialueilla, Vihdintien ja Huopalahdentien bulevardikaupunki sekä Tuusulanbulvardi, täydennysrakentamisena suurpiirien alueilla sekä Malmin alueella.

Täydennysrakentamishankkeita edistetään tekemällä laajempia kokonaistarkasteluja usealla alueella – joko suunnitteluperiaatteita tai kaavarunkoja. Asemansuodut, Raide-Jokerin ja Kruunusillat-pikaraitiotien varret ovat täydennysrakentamiskaavoituksen painopistealueita. Itäkeskuksen suunnittelua jatketaan suunnittelukilpailun voittaneen ehdotuksen pohjalta.

Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteiden pohjalta laaditaan kaavarunko, jossa aluetta kehitetään merelliseen virkistykseen ja asumiseen.

Viheralueiden kehittämisen tavoitteena on saada alueista tulevaisuudessa entistä helpommin saavutettavia, maisemasta entistä vetovoimaisempaa ja palveluista ja muista toiminnoista nykyistä monipuolisempia. Viheralueiden strategiseen kehityskuvaan (VISTRA) perustuen otetaan käyttöön viheralueiden saavutettavuusmittari, jonka toimenpideohjelmalla kehitetään toimivaksi välineeksi tukemaan viherhankkeiden ohjelmointia ja priorisointia. Kansallisen kaupunkipuiston jatkosuunnittelu ratkeaa kaupunginhallituksen päätöksen jälkeen.

Helsinkiä elävöitetään kestäväillä ja laadukkailla ilmasto-oloihimme soveltuvilla kasveilla. Taimihankinnan menettelytavan vakiintumisella varmistetaan omaisuus- ja seurantatietojen saatavuus ja säilyminen.

Rantareitin seuraavien vaiheiden opastus (Seurasaarenselkä ja Itä-Helsinki) epäjatkuvuuskohtia kartoitetaan ja tarkennetaan sekä toteutetaan tarvittavat korjaukset. Lisäksi kartoitetaan sähköisen vesiliikenteen infran tarpeet ja huomioidaan ne maankäytön suunnittelussa. Laitureita rakennetaan merellisiin kaupunginosiin ja Isosaaren kaavoitusta jatketaan, Vasikkaaaren ja Vallisaaren asemakaavojen toteuttaminen etenee.

Segregaatiota ehkäistään toteuttamalla kaupungin ohjelmoinnin mukaisesti eri hallintamuotoja sekä monipuolista asuntotuotantoa Helsingissä laajasti eri kaupunginosiin.

Kaupungin vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa hyödynnetään aluetason ja rakennustason tietoa ja mittareita. Käytössä on tilastotietoon perustuva työkalu, joka mahdollistaa aiempaa monipuolisemman alueiden kehityksen ja segregaaation seurannan. Selvitetään mahdollisuutta kehittää työkalua edelleen muun muassa paikkatietoa hyödyntäväksi.

Alueiden tasa-arvoinen kohtelu varmistetaan ylläpidon urakoiden laadunvalvonnalla ja sopimusohjauksella.

Uudistuvat palvelut

Elinkeinoelämän edellytyksiä vahvistetaan laatimalla toimitilakaavoja ja luovuttamalla yritystontteja siten, että toimitilakaavavarananto ei vähene ja työpaikkamäärät lisääntyvät asukasmäärän suhteessa. Yritystonttialueille laaditaan maanvuokrausperiaatteet. Lisäksi huomioidaan erilaiset toimitilatarpeet.

Lassila-Kannelmäen ja Roihupellon sekä Pasila-Vallila-Kalasadama -akselin toimitila-alueiden kaavoitusta jatketaan. Marian kasvuyrityskampuksen toteutuksen ja Hietalahdenrannan suunnittelun myötä liikekeskusta laajentuu ja tarjoaa uusia sijaintipaikkoja yrityksille. Alppilan pohjoisosan suunnittelua jatketaan. Pienyritysten sijoittumisedellytyksiä Pohjois-Helsinkiin edistetään laatimalla pienyritystonttiselvitystä täydentävä helikopterikentän sijoittumiselvitystyö Kivikkoon asemakaavoituksen tueksi.

Elinkeinoelämän edellytyksiä parannetaan rakentamalla kohtuuhintaista asuntotuotantoa kaupunkilaisille. Kohtuuhintainen asuminen tarjoaa kaupunkilaisille mahdollisuuden asua työpaikkojen ja palvelujen läheisyydessä. Markkinoille tarjotaan kilpailuun suunnittelu- ja muita asiantuntijajointia sekä rakennusurakoita.

Toimialalla on käynnissä katutöiden haittojen vähentämisprojekti, joka on jakautunut viiteen osaprojektiin 1) Aalto yliopiston Toimivat katuhankkeet- tutkimushanke 2) ohjelmoinnin ja YKT-yhteistyön (yhteinen kunnallinen työmaa) kehittäminen 3) toimialan katusuunnittelun ja rakennuttamisen prosessin Lean-hanke 4) kadulla tehtävän viranomaistyön tarkastelu sekä 5) viestinnän kehittäminen. Aalto yliopiston tutkimushankkeen vaihe 2, Helsinki-mallin pilotointi jatkuu. Toimivat katuhankkeet -projektin kolmen pilottikohteen kehitysvaiheet alkavat kesällä 2020 ja niiden mukainen uusi toimintamalli katutöissä saadaan käyntiin vuoden 2021 alussa.

Lupaprosesseja kehitetään edelleen lean-menetelmää hyödyntäen. Tavoitteena ovat laadukkaat ja sujuvat palvelut, joita kehitetään asiakasnäkökulma huomioon ottaen. Saapuneita palautteita hyödynnetään systemaattisesti. Pysäköinninvalvonnassa ja pysäköintipalveluissa kehitetään prosesseja ja toimintaa myös lean-menetelmän avulla sekä automaatiota ja digitalisaatiota hyödyntäen.

Asiakastytyväisyyttä seurataan sekä jatkuvalla palautteella että vuosittain tehtävällä asiakas- ja sidosryhmäkyselyllä. Edelleen kehitetään asiakaspalautteiden analysointia ja johdon työpöytä sekä tehdään analysoinnin pohjalta parantavia toimenpiteitä.

Kaupunkiympäristön digitalisaatio-ohjelmaa edistetään tavoitteellisesti viiden eri kehittämiskokonaisuuden avulla vuonna 2021. Jokainen kehittämiskokonaisuus toteuttaa omaa teemaansa, millä varmistetaan riittävän laaja-alainen ja kattava toiminnan ja osaamisen kehittäminen ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Keskeisiä teemoja ovat tietomalliperustaisen suunnittelun ja siihen liittyvän tiedonhallinnan kehittäminen sekä asiakkaiden palvelukanavien digitalisointi.

Kaupunkiympäristöä kehitetään jatkossa entistä tehokkaammin koostamalla siihen liittyvää tietoa erilaisten älyratkaisuiden ja sovellusten helpommin hyödynnettäväksi. Digitalisaatio-ohjelmassa korostuu rakennetun ympäristön elinkaaren hallinta, jossa uuden teknologian mahdollisuuksia hyödynnetään energiatehokkuuden ja tilojen käytön optimoinnissa, mikä tukee myös kestävästä kehityksestä ja kaupungin hiilineutraaliustavoitetta. Kärkihankkeena muun muassa Valtakunnallinen digitaalisen palveluverkkosuunnittelun yhteistyöhanke, jonka vaikutukset ulottuvat Helsingissä toimialarajojen yli.

Asuntovuokrauksen uuden Visma Tampuuri -vuokrausjärjestelmän käyttöönoton myötä vuonna 2021 jälkipuoliskolla toiminta digitalisoituu ja sähköiset palvelut tulevat asiakkaille mahdollisiksi. Samalla tiedonkulku tärkeiden sidosryhmien kanssa helpottuu ja prosessit on mahdollista tehdä selkeämmiksi.

Asukas- ja yrityspalveluissa jatketaan palveluprosessien ja palveluiden kehittämistä digitalisaatiota hyödyntämällä. Tavoitteena on palveluiden helppokäyttöisyys ja saavutettavuuden parantaminen. Asiakkaita ohjataan enenevässä määrin itsepalveluun muun muassa palvelumuotoilun avulla. Digitalisaatiohankkeilla kehitetään tiedonhallintaa ja sujuvoitetaan asemakaavoitusta. Käyttöön otetaan sähköinen tonttien haku.

Elintarvikeyritysten neuvontamateriaalia ja ohjeistuksia kehitetään asiakaslähtöisemmiksi. Ympäristöpalvelut osallistuu valtakunnallisen ILPPA-järjestelmän kehittämiseen, jossa elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaiset ilmoitukset voi tehdä sähköisesti. Ympäristöterveysyksikön valvontakohteiden neuvontaa ja asiakaspalvelua kehitetään niin sisällöllisesti kuin teknisesti. Valvonnassa otetaan aiempaa enemmän käyttöön muun muassa etä- ja asiakirjatarkastuksia.

Pysäköinnin mobiilimaksamisen päivitetty toimintamalli otetaan käyttöön vuoden alussa, ja jakeluliikenteen pysäköintitunnus otetaan käyttöön uusien mobiilimaksupalvelujen tuotteena. Pysäköintitunnusten verkkokauppa on toiminnassa.

Tapahtumasähköpalveluja kehitetään vastaamaan voimakkaasti kasvaneita asiakastarpeita. City-WC palveluja ja määrää kehitetään.

Vuoden 2021 aikana viedään loppuun osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen voittaneet suunnitelmat ja osallistutaan aktiivisesti toisen kierroksen suunnitelmien työstämiseen ja kaupunkitasoiseen toimintamallien kehittämiseen ja yhteistyöhön.

Kaupungin ympäristön toimiala koordinoi kaupungin esteettömyystyöryhmän toimintaa ja tukee koko kaupungin esteettömyyden kehitystä. Esteettömyystyöryhmä on aikatauluttanut esteettömyyslinjauksissa hyväksytyt esteettömyyttä edistävät toimenpiteet, jotka toteutetaan kullakin toimialalla.

Vastuullinen taloudenpito

Kaupungin kiinteistöpoliittisten linjausten toteuttamiseksi sekä kaupungin vastuullisen taloudenpidon edistämiseksi laaditaan toimintasuunnitelma kaupunkiympäristön toimialan vastuulle kuuluvien kiinteistöjen kehittämisestä ja realisoineista vuosille 2021–2023 yhteistyössä toimialan eri palveluiden ja kaupunginkanslian kanssa.

Toimitilastrategian toimeenpanoa jatketaan sekä varmistetaan toimitilastrategian arvojen toteutuminen kaikissa investointihankkeissa. Tilakannan kustannuksia aletaan seuraamaan tarkemmin laadittavan salkutuksen kautta ja rakennuksille aletaan laatimaan pitkän tähtäimen suunnitelmia riittävän kunnossapidon varmistamiseksi. Jatketaan kehittämistä palveluverkko- ja tilaverkkoyhteistyössä sekä hankkeiden läpimenoajan lyhentämiseksi yhteistyössä käyttäjien kanssa. Luopumisprosessia sujuvoitetaan yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan sisällä.

Kaupunkimittauspalvelut tukee kaupungin omaisuudenhallinnan strategisia tavoitteita kiinteistömuodostus-, laskenta-, mittaus-, kartta- ja paikkatietopalveluillaan. Lisäksi kiinteistöverotuksen tietopohjaa kehitetään yhteistyössä verottajan ja muiden hallintokuntien kanssa.

Yleisten alueiden omaisuudenhallinnan kehittämistä ohjaavat infraomaisuuden hallinnan linjaus ja toimenpideohjelma. Toimenpideohjelman toteutusta jatketaan ja yleisten alueiden rekisterin uusiminen käynnistetään. Infraomaisuuden hallinnan tärkeänä osa-alueena tulee olemaan omaisuuden elinkaaren hallinnan kehittäminen. Katujen omaisuudenhallintasuunnitelma valmistuu vuonna 2021.

Henkilöstösuunnitelma 2021–2023

Kaupunkistrategian tavoitteet ja toimintaympäristön muutokset ovat henkilöstösuunnittelun lähtökohtia. Tulevien vuosien osalta tehdään entistä tarkempaa henkilöstösuunnittelua huomioimalla henkilöstörakenteen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tulevaisuuden haasteiden ennakoimiseksi. Henkilöstösuunnitelman ohessa laaditaan kriittisten tehtävien täyttösuunnitelma ja seuraajasuunnitelma. Tavoitteena on, ettei henkilöstömäärä juurikaan kasva.

Tulevana suunnittelukautena henkilöstön saatavuus ja pysyvyys varmistetaan kohdistamalla toimenpiteet työpanoksen oikeaan kohdentamiseen, panostamalla työnantajakuvaan sekä rekrytointien ja perehdyttämisen onnistumiseen. Ydinprosessien sujuvuus ja keskeisten tavoitteiden saavuttaminen sekä henkilöstön sitoutuminen varmistetaan osaamisen kehittämisellä, henkilöstön sisäisen liikkuvuuden edistämällä, työhyvinvoinnin johtamisen toimenpiteillä ja palkitsemisella.

Toimialan henkilöstöjohtamisen kehittämisessä osallistutaan kaupunkiyhteiseen johtamisen kehittämiseen ja keskitytään erityisesti johtamisen kulmakivien – työyhteisön luottamuksen ja turvallisuuden, yhteistyön, asiakaslähtöisyyden ja arjessa valmentamisen viemiseen osaksi jokapäiväistä johtamista. Hyvän esihenkilötyön tueksi tarjotaan uusia työkaluja linjakkaaseen johtamiseen, selkiytetään johdon, keskijohdon ja lähiesihenkilöiden roolia, valmennetaan ja perehdytetään esihenkilöitä uusiutuviin käytäntöihin ja järjestelmiin sekä kehitetään uudenlaisia palaute- ja arviointityökaluja.

Keskeiset talousarviovuoden muutokset palvelukokonaisuuksittain ja palveluittain

Maankäyttö ja kaupunkirakenne

Maankäyttö ja kaupunkirakenteen palvelukokonaisuuden kaksi keskeisintä painopistettä ovat kaupungin kestävä kasvun edellytysten luominen ja asiakaslähtöisyys sisältäen myös digitalisaation:

- Toimialan keskeinen painopiste on turvata asuntotuotantoa riittävällä kaavoitetulla asuntokerrosalalla (700 000 k-m²) ja tontinluovutuksella (400 000 k-m²).
- Isojen raidehankkeiden osalta käynnissä olevien hankkeiden suunnittelu ja rakentaminen etenevät tavoitteiden mukaisesti sekä uusien kohteiden osalta suunnittelu käynnistetään.
- Rakentamisen ja yleisten alueiden investointien suunnittelun ja ohjelmoinnin painopiste siirtyy täydennysrakentamiseen.
- Toteutetaan HNH 2035 –toimenpideohjelman tavoitteita.

(1 000 €)

Menot (talousarvion sitova taso)	Osuus ta-kohdan menoista	Muutos ed. vuo- teen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
42 121	21,26 %	1 363	3,34 %	Kustannustason nousu

Palvelut ja luvat

- Palveluiden kehittämistä jatketaan edelleen digitalisaatiota ja palvelujen automatisointia hyödyntämällä, tavoitteena palveluprosessien sujuvoittaminen ja asiakaskokemuksen parantaminen. Pysäköintitunnusten verkko-kauppa on käyttöönottoavaiheessa, kamera-auton käyttöprosessia kehitetään ja pysäköinnin mobiilimaksamisen päivitetty toimintamalli otetaan käyttöön.
- Laaditaan toimialan palvelukuvaukset ja –lupaukset, jotka julkaistaan uudistetuilla hel.fi -sivustoilla.
- Uusi kiinteistöverolainsäädäntö on valmisteilla ja sitä sovellettaaneen vuoden 2022 verotuksessa, valvontayksikön painopisteenä lähivuosina on rakennus- ja huoneistorekisterin tietojen päivitys vanhojen rakennusten osalta.
- Asuntopalvelut-yksikkö ottaa käyttöön uuden asukasvalintajärjestelmän, ja uusi Hitas-tietojärjestelmä toteutetaan palvelumuotoilua hyödyntämällä.
- Kaupunkimittauspalvelu osallistuu digikaavoituksen kehitystyöhön, kehittää ja ylläpitää 3D-kaupunkimallia ja sen tietosisältöä.

(1 000 €)

Menot (talousarvion sitova taso)	Osuus ta-kohdan menoista	Muutos ed. vuo- teen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
42 547	21,48 %	1 555	3,79 %	Kustannustason nousu

Hallinto- ja tukipalvelut

- Toimialan hankintatoimen vahvistamiseksi hankintapalvelut aloittaa toimintansa vuoden 2021 alusta alkaen.
- Henkilöstöpalvelujen kykyä vastata kaupunkitasoiseen HR-toimintamalliin ja henkilöstöjohtamisen kehittämiseen sekä esimiesten tarvitsemaan tukeen vahvistetaan.
- Hallinto- ja tukipalvelujen systemaattinen vaikuttavuuden arviointi ja mittaaminen käynnistetään.
- Toimialan digitalisaatio-ohjelmaa toteutetaan laadukkaasti toimialan projektimallia noudattaen. Kaupunkiyhteinen digitaalinen perusta -hanke viedään käytäntöön tiiviissä yhteistyössä kaupunginkanslian ja toimialan välillä.
- Perustietotekniikkapalvelut tuotetaan vuoden 2021 alusta alkaen kaupunkiyhteisesti.

(1 000 €)

Menot (talousarvion sitova taso)	Osuus ta-kohdan menoista	Muutos ed. vuo- teen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
27 505	13,88 %	-1 572	-5,41 %	Kustannustason nousu. Vuonna 2020 talousarvioon sisältyi muuttokustannukset.

Rakennukset ja yleiset alueet

RYA yleiset alueet

- Yleisten alueiden kokonaisvastuuhoitoa laajennetaan vaiheittain kantakaupungin alueella.
- Omaisuudenhallinnan näkökulmaa vahvistetaan ydinprosessissa.
- Helsinki LED-projekti siirtyy vuonna 2021 toiseen vaiheeseen, jolloin loput ulkovalaisimet (80% valopisteistä) vaihdetaan LED-valaisimiksi.
- Pyöräilyn ja jalankulun edellytyksiä tullaan parantamaan tehostetun talvikunnossapidon avulla.
- Helsingin merellisen strategian mukaisesti saarten ylläpitopalveluja tullaan lisäämään kasvavan käytön edellyttämälle tasolle.
- Ylläpidon urakoiden laadunvalvontaa tehostetaan sopimusasiakirjoja, urakanhallintajärjestelmiä ja valvontaa kehittämällä.

(1 000 €)

Menot (talousarvion sitova taso)	Osuus ta-kohdan menoista	Muutos ed. vuo- teen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
85 949	43,38 %	340	0,40 %	Kustannustason nousu

Rakennukset

- Toimitilastrategia ja sen toimeenpano tulee vaikuttamaan laajasti hankkeille ja tilaomaisuudelle asetettaviin tavoitteisiin ja toiminnan ohjaukseen, toiminnalle asetettaviin kriteereihin ja toimitilatalouden seurantaan.
- Kestävän kasvun turvaamiseksi tilahankkeiden suunnittelun ohjauksessa painotetaan elinkaariominaisuuksia, pitkäaikaiskestävyyttä sekä tilojen käyttö- ja muuntojoustavuutta.
- Päästävä hennystavoitteita tukevia toimenpiteitä toteutetaan osana rakentamishankkeita sekä olemassa olevassa rakennuskannassa erillisinvestointeina.
- Painopisteitä ovat myös sisäilmaohjelman toteuttaminen sekä taloteknisten ohjausten jatkokehitys.
- Korjausvelan pienentämiseksi jatketaan tilojen arvottamista ja luopumista niistä tiloista, joita kaupunki ei tarvitse omassa toiminnassaan. Varmistetaan purku- ja myyntiprosessien eteneminen sekä kiinteistöjen kehittäminen luopumisen mahdollistamiseksi.

(1 000 €)

Toimintakate (talousarvion sitova taso)	Osuus ta-kohdan	Muutos ed. vuo- teen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
236 510	100 %	2 203	0,94 %	Paviljonkien määrän kasvu (pääosin väistötiloiksi) ja KYMP-talon takuutyövelvoitteet vuodesta 2021 alkaen. Palvelussuhdeasuntoihin liittyvät kaupunkitasoiset vastuumuutokset ja niiden kustannusvaikutukset ovat auki, eivätkä ne sisälly Rakennukset neton toimintakatteeseen.

Asuntotuotanto

- Asuntotuotannossa varaudutaan uudistuotannon ja peruskorjausten määrän kasvuun. Valmisteilla olevassa AM-ohjelmassa on esitetty kaupungin oman asuntotuotannon kasvattamista vuositasolla 1 500 asunnosta 1 750 asuntoon. Peruskorjausten määrä kasvaa Helsingin kaupungin asunnot Oy Hekan kiinteistökannan PTS- suunnitelman mukaisen peruskorjaustarpeen kasvun mukaisesti.
- Osallistutaan segregaaation torjumiseen toteuttamalla kaupungin ohjelmoinnin mukaisesti eri hallintamuotoja sekä monipuolista asuntotuotantoa Helsingissä laajasti eri kaupunginosiin.
- Toteutetaan Hiilineutraali Helsinki 2035 HNH-tavoitteita.

(1 000 €)

Toimintakate (talousarvion sitova taso)	Osuus ta-kohdan	Muutos ed. vuo- teen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
6 481	100 %	2 132	49,02 %	Matala korkotaso, tuloutuksen toimintaperiaatteen muuttaminen

Talousarvion tavoitteet ja suoritteet

Toimialan sitovat tavoitteet kytkeytyvät kaupunkistrategiaan, kaupunkitason strategiamittareihin, kaupunkitasoisiin hankkeisiin ja yhteissuunnittelun teemoihin seuraavasti.

31001 Kaupunkirakenne

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviokohdan vastuulla olevat sitovien toiminnallisten tavoitteiden mittarit ovat:

Asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja edistäminen:

- Kaavoitetaan vähintään 700 000 k-m2 pääosin raideliikenteen palvelualueelle, josta täydennysrakentamista vähintään 40 % (280 000 k-m2).
- Rakennusoikeutta luovutetaan vähintään 400 000 k-m2.

Asiakaskokemuksen parantaminen:

- Ulkoilmatapahtumien tapahtuma-aluevuokrauksen läpimenoaika (mediaani viisi arkipäivää).
- Asiakaspalautteeseen vastaaminen tavoiteajassa (viisi arkipäivää).
- Helsingin kaduilla tehtävien töiden järjestelyjen toimivuutta koskevan asiakaskyselyn tulos ylittää arvon 3,3 (asteikolla 1-5).

Muut toiminnalliset tavoitteet

Talousarviokohdan muut toiminnalliset tavoitteet ovat:

- Jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista kasvaa verrattuna viiden edellisen vuoden keskiarvoon.
- Joukkoliikenteen kuljetusosuudet aamuliikenteessä keskustaan sekä poikittaisliikenteessä kasvavat viiden edellisen vuoden keskiarvoista.
- Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden kokonaismäärän vähenemistrendi on vähintään 2 % viiden edellisen vuoden keskiarvosta.
- Keskusta-alueiden kävely-ympäristön toiminnallinen ja kaupunkikuvallinen laatu paranee. Mittari: Jatketaan vuonna 2017 käyttöön otetun seurantamenetelmän käyttöä. Laatu-tietoja kerätään pidemmältä aikaväliltä laajasti eri keskusta-alueilta, jonka jälkeen on mahdollista hyödyntää seurantatiedon vertailua ja arvioida kehittymistä.

- Yhteistyössä muiden toimialojen kanssa tuetaan toimia, jotka edistävät pyöräilyä. Tavoitteena on pyöräilyn kulkutapaosuuden lisääminen ja turvallisuuden edistäminen. Mittari: Pyöräliikenteen automaattilaskentapisteissä pyörämäärät kasvavat kolmen edellisen vuoden keskiarvosta.
- Luonnonsuojeluohjelmaa toteutetaan laatimalla hoito- ja käyttösuunnitelmat sekä rauhoitusesitykset kolmelle luonnonsuojelualueelle.
- Pilaantuneen maaperän kunnostamista koskevista ilmoituksista 80 % ratkaistaan 55 vuorokauden kuluessa ilmoituksen vireille tulosta.
- Oleskelutilojen, muun muassa päivähoitotilat, koulut, majoitustilat ja nk. hygieniaa edellyttävien huoneistojen käyttöön-ottoa koskevista ilmoituksista 80 % käsitellään alle 15 vuorokaudessa.
- Asumisterveyttä koskevista toimenpidepyynnöistä 80 % ratkaistaan 200 vuorokaudessa asian vireille tulosta.
- Uusia elintarviketuoneistoja ja toimijanvaihdoksia koskevien ilmoitusten keskimääräinen käsittelyaika on enintään 7 vuorokautta.
- Asuntotuotanto-ohjelman ja katuinvestointiohjelman yhteensovittaminen; ATO-mittarin tavoitetaso 360.
- Helsingin katu- ja puistorakentamisessa muodostuvista maa-aineksista vähintään 80 % hyötykäytetään.

Energiätehokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet

- Ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä toimenpiteitä on kaikkiaan 16, joista viimeistään vuonna 2020 on aikataulutettu käynnistymään 15 kappaletta.

Määrä- ja taloustavoitteet

Liitteessä 3 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

Käyttötalous 3 10 01 Kaupunkirakenne *)

*1 000 eur	TP 2019	Ta 2020	Ennuste 2020	TAE 2021	TS 2022	TS 2023
MYYNTITUOTOT	16 570	16 190	16 204	16 683	18 920	21 159
MAKSUTUOTOT	81 041	67 204	62 048	59 480	59 570	59 616
TUET JA AVUSTUKSET	663	140	140	210	214	214
VUOKRATUOTOT	267 659	263 622	262 252	279 730	285 840	295 953
MUUT TOIMINTATUOTOT	167 808	121 210	120 202	106 717	106 717	106 717
VALMISTUS OM.KÄYTT	3 577	3 000	3 000	3 500	3 500	3 500
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	537 318	471 366	463 846	466 320	474 761	487 158
PALKAT JA PALKKIOT	54 700	58 298	57 847	58 966	60 618	61 593
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-408	-368	-368	-369	-370	-373
HENKILÖSIVUKULUT	15 142	16 032	15 868	16 030	16 347	16 666
Henkilöstökulut yhteensä	69 434	73 962	73 347	74 627	76 596	77 886
PALVELUJEN OSTOT	103 670	98 682	97 929	98 291	102 897	107 201
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	5 471	5 972	5 497	5 535	5 645	5 775
AVUSTUKSET	1 174	1 851	1 415	2 035	1 835	1 835
VUOKRAKULUT	11 059	12 329	11 552	11 369	11 523	11 709
MUUT TOIMINTAKULUT	5 926	3 640	4 790	6 265	5 930	5 934
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	196 734	196 436	194 530	198 122	204 425	210 339
TOIMINTAKATE	340 584	274 930	269 316	268 198	270 336	276 820
POISTOT	110 291	105 428	105 334	105 179	104 673	104 673
TULOS	230 293	169 502	163 982	163 019	165 663	172 147
TUOTTOTAVOITE	0	0	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	230 293	169 502	163 982	163 019	165 663	172 147

*) Talousarviokohta sisältää kaupunkiympäristön toimialan bruttobudjetoidut palvelukokonaisuudet: Maankäyttö ja kaupunkirakenne, Palvelut ja luvat, Rakennukset ja yleiset alueet, brutto sekä Hallinto- ja tukipalvelut.

31002 Rakennukset

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviokohdan vastuulla olevat sitovien toiminnallisten tavoitteiden mittarit ovat:

Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen:

- Kaupungin omista toimitiloissa (uudiskohteet, peruskorjauskohde) päälämmitysjärjestelmäksi valitaan lämpöpumpputekniikka aina, kun se on teknisesti mahdollista ja kun takaisinmaksuaika on 15 vuotta tai alle.
- Kaikki vuonna 2021 alkavat kaupungin hallinnoimat uudisrakennushankkeet tulee suunnitella ja myöhemmin toteuttaa siten, että rakennuksen E-luku on vähintään 30 % pienempi kuin kansallinen määräystaso edellyttää (toimitilat ja palvelurakennukset).
- Kaikki vuonna 2021 alkavat kaupungin hallinnoimat korjausrakennushankkeet tulee suunnitella ja myöhemmin toteuttaa siten, että rakennuksen E-luku pienenee peruskorjauksen myötä vähintään 20 %-yksikköä enemmän kuin kansallinen määräystaso edellyttää (ympäristöministeriön asetus 4/13 7§ E-lukuvaatimus rakennusluokittain).

Tilojen ja alueiden monipuolinen ja tehokas käyttö:

- Tyhjien tilojen osuus enintään 4 %.

Määrä- ja taloustavoitteet

Liitteessä 4 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

Käyttötalous 3 10 02 Rakennukset*)

*1 000 eur	TP 2019	Ta 2020	Ennuste 2020	Tae 2021	Tse 2022	Tse 2023
MYYNITUOTOT	3 295	2 000	12 000	1 500	1 500	1 500
MAKSUTUOTOT	5 849	5 100	5 700	5 500	5 500	5 500
TUET JA AVUSTUKSET	77			0		
VUOKRATUOTOT	500 116	516 005	506 000	529 000	539 580	550 372
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 112	4 100	4 500	4 300	4 386	4 474
VALMISTUS OM.KÄYTT	10 747	11 000	10 600	12 500	12 500	12 500
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	524 196	538 205	538 800	552 800	563 466	574 345
PALKAT JA PALKKIOT	17 404	18 256	17 500	19 204	19 704	20 216
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-138	0		0		
HENKILÖSIVUKULUT	4 818	4 957	4 900	5 208	5 343	5 482
Henkilöstökulut yhteensä	22 084	23 213	22 400	24 412	25 047	25 698
PALVELUJEN OSTOT	54 068	51 685	55 500	58 150	59 662	61 213
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	40 374	42 000	39 500	41 500	42 579	43 686
AVUSTUKSET		0		0		
VUOKRAKULUT	170 147	186 000	183 000	190 728	194 543	198 433
MUUT TOIMINTAKULUT	1 430	1 000	1 800	1 500	1 500	1 500
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	288 103	303 898	302 200	316 290	323 330	330 531
TOIMINTAKATE	236 093	234 307	236 600	236 510	240 136	243 815
POISTOT	147 831	160 000	155 000	160 000	160 000	160 000
TULOS	88 262	74 307	81 600	76 510	80 136	83 815
TUOTTOTAVOITE	0		0	0		
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	88 262	74 307	81 600	76 510	80 136	83 815

*) Nettobudjetoitu talousarviokohta 31002.

31003 Asuntotuotanto

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Talousarviokohdan vastuulla olevat sitovien toiminnallisten tavoitteiden mittarit ovat:

Asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja edistäminen:

- Asuntotuotanto vähintään 1 500 asuntoa.

Muut toiminnalliset tavoitteet

- Kaikkien kaupungin hallinnoimien vuonna 2020 alkavien hankkeiden rakennukset suunnitellaan A-energialuokkatason mukaisiksi (uudisrakentaminen, asuinkerrostalot).

Energiätehokkuutta ja ympäristöä koskevat tavoitteet

- Asuntotuotannolla on kestävän rakentamisen toimenpideohjelma uudisrakentamiselle ja peruskorjauksille vuosille 2017–2021.

Määrä- ja taloustavoitteet

Liitteessä 5 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

Käyttötalous 3 10 03 Asuntotuotanto*)

*1 000 eur	TP 2019	Ta 2020	Ennuste 2020	Tae 2021	Tse 2022	Tse 2023
MYYN TITUOTOT	19 960	23 900	23 900	23 139	23 602	24 074
MAKSUTUOTOT		0		0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET		0		0	0	0
VUOKRATUOTOT		0		0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	6	0		4	4	4
VALMISTUS OM.KÄYTT		0		0	0	0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	19 966	23 900	23 900	23 143	23 606	24 078
PALKAT JA PALKKIOT	3 756	4 877	4 877	5 050	5 151	5 254
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-15	0		0	0	0
HENKILÖSIVUKULUT	1 047	1 321	1 321	1 318	1 344	1 371
Henkilöstökulut yhteensä	4 788	6 198	6 198	6 368	6 495	6 625
PALVELUJEN OSTOT	3 183	5 800	4 800	4 308	4 394	4 482
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	62	301	301	52	53	54
AVUSTUKSET		0		0	0	0
VUOKRAKULUT	619	550	650	654	667	680
MUUT TOIMINTAKULUT	3 993	6 702	4 602	5 280	5 386	5 493
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	12 645	19 551	16 551	16 662	16 995	17 335
TOIMINTAKATE	7 321	4 349	7 349	6 481	6 611	6 743
POISTOT	19	45	40	45	46	47
TULOS	7 302	4 304	7 309	6 436	6 565	6 696
TUOTTOTAVOITE	0			0		
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	7 302	4 304	7 309	6 436	6 565	6 696

*) Nettobudjetoitu talousarviokohta 31003.

3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) maksuosuudet esitetty liitteessä 6.

3 10 06 Tuki HKL:lle

HKL:n tuki esitetty liitteessä 6.

Avustukset

Asuintalojen hissien rakentamiseen esitetään talousarviossa avustusrahaa 1,6 milj. euroa. Hissiavustuksella rahoitetaan 10 prosenttia jälkiasennetun hissien rakentamisesta aiheutuvista välittömistä kustannuksista silloin, kun ARA on myöntänyt 45 prosentin avustuksen. ARAn päätökset ovat voimassa myöntämivuoden ja seuraavat kaksi täyttä kalenterivuotta (eli vuoden 2021 avustuspäätökset ovat voimassa vuosina 2021–2023). Jälkiasennushissien avulla parannetaan asuntokannan laatutasoa ja edistetään asuintalojen esteettömyyttä sekä mm. ikäihmisten selviytymistä pidempään omassa kodissaan.

Ympäristö- ja lupajaostolle esitetään talousarviossa avustusrahoihin 0,06 milj. euroa. Ympäristö- ja lupajaosto saa huomattavan paljon laadukkaita hakemuksia toimintaan, joilla suoraan tuetaan kaupungin ympäristönsuojeluun ja ympäristöterveydenhuoltoon liittyvien kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista.

Kaupunkiympäristölautakunnalle esitetään talousarviossa avustusrahoihin 0,2 milj. euroa, joka on tarkoitettu Smart & Clean-säätiön vuosimaksua varten. Smart & Clean -säätiön tekemä työ tukee kaupunkistrategian toteuttamista liikkumiseen, asumiseen sekä energiaan ja kiertotalouteen liittyvissä ilmastotavoitteissa ja luo kaupunkiin uutta liiketoimintaa.

1 000 eur	Tot 2019	Ta 2020	Tae 2021	Tse 2022	Tse 2023
Asuintalojen hissien rakentaminen	909	1 600	1 600	1 600	1 600
Ympäristö- ja lupajaosto	66	63	60	60	60
Smart & Clean		200	200	200	200

Yksikkökustannusten kehitys ja tuottavuustoimenpiteet

Tuottavuutta parannetaan uudistamalla ydinprosessit, ottamalla käyttöön uudet toimintatavat ja vahvistamalla yhteistyötä eri sidosryhmien välillä. Toimialalla lisätään kustannustietoisuutta kehittämällä talouden raportointia tuottamaan riittävät pohjatiedot päätöksenteon ja johtamisen tueksi. Yksikkökustannuslaskentaa ja yksikkökustannusten vertailtavuutta muihin alan toimijoihin pyritään parantamaan ja tuottavuusmittaristoa jatkokehitetään vuoden 2021 aikana.

Vuonna 2020 aloitettavien robotiikka -pilotointien tulosten pohjalta arvioidaan uusia mahdollisuuksia robotiikan hyödyntämiseen talouden toistuvien ja rutiininomaisten tehtävien automatisoinnissa.

Asuntotuotanto turvataan riittävällä kaavoitetulla asuntokerrosalalla (700 000 k-m²) ja tontinluovutuksella (400 000 k-m²). Tuottavuutta edistetään uudistamalla ydinprosessit ja ottamalla käyttöön uudet toimintatavat. Arvioidaan olemassa olevien resurssien uudelleen kohdentamisen tarpeet aina rekrytointitilanteissa. Suunnittelutasoja yksinkertaistetaan ja suunnittelun eri vaiheita toteutetaan samanaikaisesti.

Asukas- ja yrityspalveluissa arvioidaan suoritteiden olevan vuoden 2020 tasolla. Tuottavuutta edistetään palveluprosesseja sujuvoittamalla ja digitalisaatiota hyödyntämällä. Kaupunkimittauspalveluiden keskeisimpien palveluiden suoritemäärien arvioidaan olevan vuoden 2020 tasolla. Pysäköinninvalvonnan valvontatapahtumat tulevat lisääntymään kamera-auton käytöllä.

Yleisten alueiden valmistuneiden kohteiden pinta-alat kasvavat vuosittain rakentamisen voimistuessa. Kolmivuotisella sopimuksella 2019–2021 Itä-Helsingin ylläpidon alueurakassa tähdätään tuottavuuden tehostamiseen. Tuottavuutta edistetään keskittämällä kaupunkitekniikan eri verkostojen rakentamista sekä siirtymällä aiempaa suurempiin urakointialueisiin. Helsingin yleisistä alueista teetetään vuosittain yhdessä suurimpien kaupunkien kesken kustannusvertailututkimus, jonka avulla pystytään havaitsemaan kustannustasojen muutokset pitkällä aikavälillä. Samoin teetetään hankintavertailua Staran ja yksityisten urakoitsijoiden hoitotoista esikaupunkialueilla, minkä avulla nähdään kustannustasojen erot. Valmistelussa

olevalla teknisen alan palvelustrategialla on tavoitteena kehittää Staran kustannustehokkuutta sekä määrittää ylläpitötöiden avoimilta markkinoilta hankittava osuus vuonna 2026.

Sähköisellä vuokrasopimusten allekirjoituksella nostetaan tuottavuutta ja lyhennetään läpimenoaika. Myynneillä vähennetään rakennusten korjausvelkaa ja käytettävissä oleva työpanos kohdennetaan oman käytön kohteisiin.

Tilankäytön tehokkuuden mittaamista sekä sitä palvelevien prosessien epäjatkuvuuskohtia kehitetään. Vuoden 2020 kiinteistönhoidon mitoituksen pohjalta jatketaan tuottavuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Lisäksi kehitetään rakennusten ylläpidon hankintaa ja valvontaa sopimusasiakirjojen pohjalta sekä keskitytään jalkauttamaan sopimukset teknisille isännöitsijöille.

Talousarvion vaikutusten arviointi

Ympäristö- ja yritysvaikutus

Toimialalla laaditaan selvitys siitä, miten asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella voidaan edistää kiertotaloutta. Elinkeinoelämän edellytyksiä vahvistetaan laatimalla toimitilakaavoja ja luovuttamalla yritystontteja. Työpaikkojen ja palvelujen äärelle tarjotaan asuntoja, mikä voi helpottaa työvoiman tarjontaa helsinkiläisille yrityksille. Riittävä asuntotuotanto toimii elvytyskeinona ja luo edellytyksiä työvoiman liikkuvuudelle. Lisäksi tarjotaan markkinoille kilpailuun suunnittelu- ja muita asiantuntijatoimia sekä rakennusurakoita. Raideliikenteen lisääminen ja yhdyskuntarakenteen tiivistäminen lisäävät kestävien kulkumuotojen osuutta ja parantavat palveluiden saavutettavuutta.

Helsinki LED-projektilla ja muilla energian säästöön liittyvillä toimenpiteillä vaikutetaan ympäristöön. Massakoordinaatiolla vähennetään rakentamisesta aiheutuvia CO₂-päästöjä ja muita ympäristöhaittoja, edistetään materiaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä sekä saavutetaan kustannussäästöjä. Materiaalivirtojen ohjaamiseksi tehokkaammin kiertoon kehitetään uusia työkaluja. Huolehditaan kaupungin rakentamishankkeiden ympäristö- ja vesiluvista sekä ylläpidetään vastuullisesti ruoppaus sedimenttien meriläjäytysalueita.

Yleisten alueiden sopimuksilla ohjataan palvelujen tuottajia tuottamaan turvallista, terveellistä ja tasapuolista palvelua kaupungin asukkaille, vierailijoille ja yrityksille. Toteutetaan luonnonsuojelupäätökset ja luonnonhoitosuunnitelmat ja ylläpidetään luonnonmonimuotoisuutta.

Rakennushankkeissa sekä olemassa olevassa rakennuskannassa varmistetaan monenlaisten ympäristö- ja päästövähennystavoitteiden saavuttaminen sekä kehitetään tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä toimintatapoja ja –prosesseja. Ilmastoystävällistä autoilua edistetään kartoittamalla kaupungin nykyisen rakennuskannan pysäköintipaikat ja varaudutaan niille tarvittavien sähköautojen latauspaikkojen rakentamiseen.

Hiilineutraali Helsinki 2035

Kaupunkiympäristön toimiala on keskeinen toimija kaupungin Hiilineutraali Helsinki-päästövähennysohjelman toteuttamisessa. Kaupungin päästöistä yli puolet syntyy lämmityksestä, ja arvioidusta päästövähennyspotentiaalista lähes puolet liittyy tavalla tai toisella rakennuksiin.

Lämmityksen päästöjen pienentämisessä on oleellista tarkastella lämmön tuotannon päästöjen lisäksi myös kulutuksen määrää. Tästä syystä kaupungin omalle rakennuskannalle on asetettu tiukat energiatehokkuustavoitteet. Peruskorjauksien yhteydessä parannetaan aina tavoitteellisesti myös rakennusten energiatehokkuutta. Uudet toimitilat ja palvelurakennukset rakennetaan kansallista vaatimustasoa energiatehokkaammiksi. Uudisrakentamisen vaatimustasoa kiristetään vuonna 2021.

Jatkossa selvitetään entistä systemaattisemmin lämpöpumppulämmitysjärjestelmien tekninen toteutettavuus ja taloudellinen kannattavuus päälämmitysjärjestelmänä aina toimitilojen perus- ja uudisrakennushankkeiden yhteydessä. Uudiskoh-teisiin asennetaan aina aurinkosähköjärjestelmä, kun se vain teknisesti on mahdollista. Lisäksi aurinkosähköjärjestelmiä asennetaan jälkiasennuksena olemassa olevaan kaupunkin rakennuskantaan.

Peruskorjausten välillä tapahtuvien, energiatehokkuutta parantavien käyttöteknisten toimien implementointia on pilotoitu vuonna 2020 ja toimintamallit otetaan laaja-alaisesti käyttöön vuonna 2020.

Kaupungin omassa asuinrakennuskannassa vuoden 2020 alusta alkaen uudisrakennukset on suunniteltu A-energialuokan vaatimusten mukaiseksi. Suunnitelman mukaisesti A-energialuokkavaatimuksen sisällyttämistä tontinluovutusehtoihin on valmisteltu toimialalla laajalla yhteistyöllä.

Yksityisen asuinrakennuskannan energiatehokkuuden parantamista vauhditetaan vuonna 2021 alkavalla Energiarenessanssi-ohjelmalla, jossa kaupungin energiainsinöörit auttavat taloyhtiöitä energiaremonttien käynnistämässä ja läpivienissä.

Käytönaikaisen energiankulutuksen lisäksi entistä isomman painoarvon julkisessa keskustelussa ovat ottaneet rakentamisen aikaiset hiilipäästöt. Vartiokylänlahden suunnitteluperiaatteiden valmistelun yhteydessä pohdittiin entistä systemaattisemmin päästöjä hiilineutraalien alueiden näkökulmasta. Jatkossa tarkastelun tuloksia on tarkoitus syventää erityisesti infra- ja esirakentamisen päästövähennyskeinojen osalta sekä ottaa osaksi tulevien alueiden suunnitteluun.

Kaupungin oma henkilöautokalusto sähköistetään vuosien 2021–2025 aikana. Kuljetuskaluston ja –palveluiden hankintakriteeristö päivitetään huomioiden CDV-direktiivin vaatimukset. Kaupungin infraurakoinnit kilpailutetaan fossiilivapaiden työmaiden kriteereillä ja urakoissa lisätään asteittain sähköisten työkoneiden käyttöä. Päästövapaiden työmaiden konseptia laajennetaan talonrakentamiseen ja ylläpitoon. Vuonna 2021 loput ulkovalaisimet (80% valopisteistä) vaihdetaan LED-valaisimiksi.

Päivitetty pyöräliikenteen kehittämisohjelma hyväksytään vuonna 2020, ja vuonna 2021 käynnistyy useita keskeisiä toimenpiteitä. Tavoiteverkon priorisointi- ja toteuttamisohjelman laatiminen on jo käynnistynyt ja vuonna 2021 ohjelmoidaan pyöräliikennehankkeita, jotta niiden toteutuminen ripeytyy.

Hyvinvointi- ja terveys-, lapsi- sekä sukupuolivaikutus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kuuluu liikkumisen edistäminen; viherverkoston suunnittelu, kävely-ympäristön kehittäminen, reitit, esteettömyys ja saavutettavuus.

Koulujen piha-alueiden parantamiseksi tukemaan lasten ja nuorten hyvinvointia laaditaan suunnitelma, erityisesti Malminkartano-Kannelmäen, Malmin ja Mellunkylän alueilla. Uudis- ja korjaushankkeiden turvallisuuden ja terveellisyyteen liittyvät tavoitteet otetaan hankkeiden valmistelussa paremmin huomioon.

Terveys- ja hyvinvointivaikutuksia edistetään rakentamalla asuntoja terveellisesti, turvallisesti ja kohtuuhintaisesti. Helsingin väestöstä ikääntyneiden määrä on kasvanut merkittävästi viimeisten kymmenen vuoden aikana, joten esteettömyyden painoarvo on merkittävästi kasvanut. Vanhusten terveys- ja hyvinvointia parannetaan lisäämällä penkkejä, parantamalla liikenneturvallisuutta sekä huolehtimalla yleisten alueiden esteettömästä kulkuympäristöstä.

Liikenneturvallisuustyössä huomioidaan kaikki kadunkäyttäjät ja erityisesti lapset, nuoret sekä ikäihmiset. Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämistoimenpiteillä lisätään liikkumisen terveysvaikutuksia. Pyöräilyn ja jalankulun edellytyksiä tullaan parantamaan muun muassa tehostetun talvikunnossapidon avulla.

Vuosittain peruskorjattavat 4-5 leikkipuiston pihat sekä leikki- ja pelialueet edistävät lasten hyvinvointia. Leikkipuistojen ylläpitoon ja turvallisuuteen panostetaan tasapuolisesti koko kaupungissa. Tilojen tulee olla turvallisia ja terveellisiä. Lasten ja perheiden hyvinvointia edistetään myös rakentamalla kohtuuhintaisia asuntoja perheille.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn teema näkyy alueellisissa kehityskuvissa, joita hyödynnetään asemakaavoituksessa. Nuoria kannustetaan edelleen osallistumaan suunnitteluhankkeisiin. Kontulan alueella nuorten liikkumismahdollisuuksia harastuksiin tullaan kehittämään.

Maankäyttö- ja liikennesuunnittelussa suunnitteluratkaisut edistävät sukupuolten tasa-arvoa. Yleisten alueiden ylläpito huomioi tulevaisuudessa asiakirjoissaan sukupuolineutraaliteetin, edistää keskustelua tasa-arvoisen ylläpidon tuottamisesta sekä reagoi käyttäjiltä ja muilta sidosryhmiltä saatuihin palautteisiin.

Investoinnit

801 Kiinteä omaisuus

8 01 50 Kiinteän omaisuuden myynti

Vuonna 2021 kiinteää omaisuutta arvioidaan myytävän 100 milj. eurolla, josta kiinteän omaisuuden myyntiin kirjataan taasearvon mukaiset 5 milj. euroa. Erotuksena syntyvät 95 milj. euron myyntivoitot kirjataan talousarviokohtaan Kaupunkirakenne. Vuodelle 2022 arvioidaan edelleen 100 milj. euron maanmyyntitulot, jonka jälkeisinä vuosina niiden odotetaan alentuvan kohti tasoa 50–70 milj. euroa/vuosi. Myyntiarvioon päästään, mikäli suhdannetilanne ei merkittävästi heikkene, myytäviksi jo ennen uusia tontinluovutuslinjausten vahvistumista päätettyjen tonttien asemakaavat vahvistuvat suunnitellusti ja tonttien luovuttamisen vaatimien katujen, esirakentamisen ja rakennuskelpoiseksi saattamisen rahoitus- ja toteutusresurssit on ajoissa varmistettu.

Kaupunginhallitus on 1.4.2019 hyväksynyt uudet tontinluovutuslinjaukset, jossa tontit ensisijaisesti luovutetaan vuokraamalla ja myymällä vain erityisistä syistä. Ennen linjauspäätöstä tehdyissä sopimuksissa ja varauksissa noudatetaan kuitenkin jo tehtyjä sopimuksia (vuokraus osto-optioin) sekä päätöksiä luovutusmuodosta. Linjausten yhteydessä arvioitiin, että tehtyjen sopimusten ja varausten toteutuminen lähivuosien osalta mahdollistaisi keskimäärin 100 milj. euron vuosittaiset maanmyyntitulot. Pääosa voimassa olevista osto-optioista raukeavat vuoteen 2022 aikana.

8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Talousarvioehdotuksessa esitetään lakkautettavaksi nykyinen talousarviokohta 8 01 03 02 Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit ja siirtämään täydennysrakentamiskorvauksiin esitettävä määräraha 3,5 milj. euroa maanhankintamäärärahoihin talousarviokohtaan 8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset.

Talousarvioehdotuksessa vuosille 2021–2023 esitetään 13,5 milj. euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle. Vuosien 2021–2023 kokonaisvähennys on 2 milj. euroa/vuosi, koska määrärahaesitykseen on sisällytetty täydennysrakentamiskorvausten perusmääräraha 3,5 milj. euroa/vuosi (8 01 03 02).

Varsinainen maanhankinnan määrärahaa olisi - vähennys huomioon ottaen - tarve nostaa esityksestä 5,5 milj. euroa/vuosi yleiskaavan toteuttamishojelman ensimmäisen vaiheen hankkeita edistävään strategiseen maanhankintaan muun muassa Tuusulanbulevardin eteläosassa ja Raide-Jokerin muutaman pysäkin lähialueella. Kaupungin ennakoitun tiukassa taloustilanteessa lisäesityksestä pitäydytään toistaiseksi, vaikka lykkääminen hidastaa mainittujen alueiden toteutusta ja nostaa kaupungin toteutuskustannuksia. Esitys ei sisällä maanvaihtojen, erillisten ennakoimattomien hankkeiden vaatimien (kii-reellisten) maanhankintojen eikä maankäyttösopimusten maana saatavien maankäyttökorvausten ja niihin liittyvien kiinteistöjärjestelyjen vaatimia ns. teknisiä määrärahoja, joiden määrät vuositasona suuresti vaihtelevat. Niiden osalta esitetään tapauskohtaisesti ylitysoikeuksia.

Täydennysrakentamiskorvauksella hankitaan kaupungille maata ja uutta asuinrakennusoikeutta. Korvausinvestointikustannuksilla hankitut alueet saatetaan rakentamiskelpoiksi tonteiksi. Vireillä on useita laajempia kaavahankkeita muun muassa Myllypurossa ja Laajasalossa, joissa lähivuosina tullaan soveltamaan korvausmenettelyä.

8 01 02 Projektialueiden esirakentaminen ja täyttötöyt, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Talousarviokohdan investointiehdotus vuodelle 2021 perustuu kaupunginhallituksen 17.8.2020 päättämään tekniseen ramiin 56,0 milj. euroa. Projektialueiden esirakentaminen -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien (Länsisatama, Kalastama, Kruunuvuorenranta, Kuninkaankolmio, Pasila, Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen, Malmi) esirakentamisen talousarviomäärärahat. Vuodelle 2022 määrärahaa esitetään 37,3 milj. euroa ja vuodelle 2023 esitetään 38,5 milj. euroa.

Esitetyillä määrärahoilla jatketaan vuonna 2021 jo käynnissä olevia urakoita Hernesaaren ja Verkkosaaren pohjoisosan esirakentamiseksi sekä tiilikaasukellon kunnostusta. Näiden osuus on noin 60 % vuoden 2021 käytettävissä olevasta määrähasta.

Taloussuunnitelmakaudella 2022–2023 investoineilla esirakennetaan Kalasatama-Pasila raitiotiehankeeseen Hermanninrannan osuus ja Nihdin alue. Tämän lisäksi muuhun alueelliseen esirakentamiseen käytetään vuosittain noin 22 miljoonaa euroa Länsisataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan ja Malmin alueilla.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman määrärahaa toteutetaan Hernesaaren itärannan ruoppaus ja täyttöurakka, jonka yhteydessä siirretään väliaikainen lumenkaatolaituri Hernesaaren kärkeen. Massojen väliavarastointitoiminta ja pilaantuneiden maiden käsittely projektialueella jatkuu väliavarastointitoiminnan painopisteen siirtyessä Jätkäsaaresta Hernesaareen.

Kalasadaman määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella jo käynnissä olevia urakoiden jatkumisen (Vilhonvuorenkatu, Suvilahden tiilinen kaasukello ja Verkkosaaren pohjoisosa). Verkkosaaren pohjoisosan urakan valmistuminen mahdollistaa asuntorakentamisen aloittamisen vuonna 2022. Lisäksi aloitetaan Nihdin alueen rakentaminen asuntorakentamisen käynnistämisen mahdollistamiseksi. Määrärahaa mahdollistetaan myös asuntorakentamisen jatkaminen Työpajanpihan alueella.

Kruunuvuorenrannan määrärahaa käytetään taloussuunnitelmakauden aikana pääasiassa Laajasalon raitiovaunuvarikon esirakentamiseen, jolla tontti saatetaan rakentamiskelpoiseksi. Kruunuvuorenrannassa esirakennetaan Hopealaakson alue, joka mahdollistaa liikuntapuiston rakentamisen. Lisäksi määrärahaa käytetään kivialneksen väliavarastointitoimintaan, joka jatkuu alueen eteläkärjessä, Koirasaarilla.

Pasilan määrärahaa jatketaan Ilmalan raitiotieyhteyden rakentamista ja Radiokadun uudistamista. Veturitien pohjoisosan rakentaminen aloitetaan, mikä luo edellytykset Ratapihakortteleiden kunnallistekniikan rakentamisen jatkamiselle ja alueen pohjoisosien tonttien rakentamiskelpoisuudelle ml. Pasilan peruskoulu ja päiväkotit ja noin 1 200 asunnon rakentamiselle. Eteläisen Postipuiston infran suunnittelua jatketaan.

Kuninkaankolmion määrärahaa toteutetaan esirakentamista Kuninkaantammen Lammenrannan ja Kuninkaantammen tien ympäristön kaava-alueilla katu- ja asuntorakentamisen edellyttämässä aikataulussa. Honkasuolla esirakentaminen jatkuu suunnitelmakauden 2021–23 jälkeen.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahaa toteutetaan uusien projektialueiden hankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Määrärahaan sisältyy myös uudisrakentamisen suurpiirien osalta hankkeita, jotka ylittävät talousarviokohtaan varatun määrärahan, mutta ovat välttämättömiä asunto- ja työpaikkatuotannon edistämiseksi.

Malmin entisen lentokentän alueen rakentaminen käynnistyy suunnitelmakaudella 2021–23. Malmin määrärahoilla toteutetaan ensimmäisen asemakaava-alueen Nallenrinteen esirakentamiseen ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Suurimpana niistä on maakaasun runkoputken siirto, joka on edellytysinvestointi katu- ja asuntorakentamisen käynnistämiseksi sekä Nallenrinteen että Lentoasemankorttelien asemakaava-alueilla. Lisäksi toteutetaan tilapäinen lumenvastaanottoaika Nallenrinteen alueella asuntorakentamisen esteenä olevan lumenvastaanottoaika tilalle sekä rakentamislogistiikkaa ja muuta väliaikaiskäyttöä palvelevia reitti yhteyksiä.

8 01 03 Esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen

Talousarviokohdan investointiehdotus vuodelle 2021 perustuu kaupunginhallituksen 17.8.2020 päättämään tekniseen raamiin 21,5 milj. euroa. Vuosille 2022–2023 esitetään määrärahaa 21,5 milj. euroa.

Tonttien ja muiden kuin projektialueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseen varattua määrärahaa käytetään pilaantuneiden maiden puhdistamiseen ja muuhun esirakentamiseen. Merkittävimmät tiedossa olevat kohteet ovat Marian kasvuyrityskampuksen kehittämiseen liittyvät esirakennustyöt, Laakson sairaala-alueen purkutyöt ja Hakaniemen huoltopihan sekä Raide-Jokeriin liittyvien hankkeiden esirakentaminen. Lisäksi taloussuunnitelmakaudella on käynnistymässä täydennysrakentamiseen liittyviä esirakentamishankkeita, joista merkittävin on Myllypuron Karhunkallion alue.

Taloussuunnitelmakaudella alkaa myös Kruunusillat hankkeeseen liittyvä Hakaniemenrannan esirakentaminen. Määrärahataso ei mahdollista Hakaniemen esirakentamista Kruunusillat -hankkeen esittämässä tavoiteaikataulussa, ja vuoden 2021 raamitaso aiheuttaa hankkeelle mahdollisen aikatauluviiven.

Talousarviokohta esitetään lakkautettavaksi yhdistämällä täydennysrakentamiskorvaukset maksettaviksi maanhankintamäärärahoista talousarviokohdasta 8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset.

Liite 7, Hankeohjelma kiinteä omaisuus 2021–2030

802 Rakennukset

Talonrakennusinvestointeihin vuodelle 2021 ehdotetaan yhteensä 250 miljoonaa euroa, josta uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on esitetty 137 miljoonaa euroa sekä korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 113 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella 2021–2023 talonrakennusinvestointeihin on vuodelle 2022 esitetty 250 milj. euroa ja vuodelle 2023 yhteensä 265 milj. euroa.

Rakentamishjelmaehdotus vuosiksi 2021–2030 pohjautuu vuoden 2020 talousarvion 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan. Rakentamishjelmassa olevat hankkeiden toteutusaikataulut ja rakentamiskustannukset on päivitetty vastaamaan nykyhetken tietoa. 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan on lisätty uudisrakennushankkeita toimialojen hanke-esitysten perusteella ja korjaushankkeita sekä rakennukset ja yleiset alueet palvelukonaisuuden pitkän tähtäimen korjaushjelmasta että toimialojen hanke-esitysten perusteella.

Heikentyneen taloudellisen tilanteen vuoksi 10-vuotista talonrakennushankkeiden rakentamishjelman raamia on päivitetty ja rakentamishjelmaehdotus on sopeutettu kaupunginhallituksen asettamaan raamiin. Sopeutuksen lähtökohdانا on ollut, että käynnissä olevia hankkeita ei ole keskeytetty. Lisäksi vuonna 2021 alkavia Helsingin kielilukion elinkaarihankkeen ja päiväkotit Honkasuon, Kaarelanraitin, Verkkosaaren sekä Konalan pelastusaseman uudisrakennuksen aikatauluja ei ole muutettu. Vuonna 2022 alkavaa Finlandiatalon perusparannuksen sekä siihen liittyvän vuonna 2021 toteutettavan väistötilahankkeen Pikku Finlandian aikataulua ei ole muutettu.

Nyt asetettu raami alittaa vuoden 2020 talousarvion yhteydessä päätetyn raamin vuosittain noin 30 miljoonalla eurolla vuosina 2021–2026 ja tilojen kunnon sekä toimialojen tilatarve-esitysten perusteella laadittujen hanke-esitysten tason vuosittain noin 75 miljoonalla eurolla vuosina 2021–2026. Esitykset on voitu sisällyttää rakentamis- tai vuokra- ja osakeohjelmaan yksittäisiä esityksiä lukuun ottamatta, mutta hankkeiden ajoitusta on ollut pakko myöhentää raamiin sopeuttamisen vuoksi.

Uudisrakentamisen pääpaino kaudella 2021–2030 on uusien projektialueiden palvelurakennusten ja korvaavien uudisrakennusten toteuttamisessa. Talousarviovuoden 2021 merkittävimmät rakentamisvaiheissa olevat uudisrakennushankkeet ovat Pakilan koulujen ja päiväkotien allianssihanke, Puotilan ala-asteen, Vuosaaren lukion ja Helsingin kielilukion korvaavat uudisrakennukset, Mäkelänrinteen lukion laajennus ja perusparannus, Pirkkolan korvaava jäähalli ja Hyvösen lastenkodin korvaava uudisrakennus sekä lasten päiväkodit Kukkaniitty ja Vaapukka.

Ohjelmakauden 2021–2030 muita merkittäviä uudis- ja lisärakennushankkeita ovat Keski-Pasilan peruskoulu ja päiväkoti, Kruunuvuorenrannan keskuskoulu, päiväkoti ja liikuntatilat ja Merilahden peruskoulun korvaava uudisrakennus sekä Malmin sairaalan laajennus. 10-vuotiskaudella rakennetaan yli 50 kpl uutta erillistä tai koulun yhteydessä toimivaa päiväkotia.

Korjausrakentamisen ohjelmoinnin lähtökohdانا on kaikkien toimitilojen mutta varsinkin koulurakennusten ja päiväkotien käyttökelpoisuuden, terveellisuuden ja turvallisuuden varmistaminen. Vuonna 2021 korjausrakentamisen investointitaso on 113 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisesta 87 miljoonaa euroa on korvaavaa uudisrakentamista, eli talousarviovuonna 2021 käytetään 200 miljoonaa euroa rakennusten korjausvelan hillitsemiseen. Kaupungin suoraan omistamassa rakennuskannassa on korjausvelkaa noin 1,3 miljardia euroa. Ko. rakennuskannan kuluma on vuoden 2018 arvoilla arvioituna noin 205 miljoonaa euroa/vuosi ja rakennusten korjaus- ja korvaushankkeisiin käytetään 10-vuotiskaudella vuosittain keskimäärin noin 210 miljoonaa euroa. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei korjausvelka tulevaisuudessa juurikaan vähene vaan korjaus- ja korvausinvestoinneilla pystytään kattamaan rakennuskannan kuluma ja pitämään korjausvelan määrä nykytasolla.

Talousarviovuoden 2021 merkittävimmät rakentamisvaiheissa olevat korjaushankkeet ovat Etu-Töölön lukion, Kallion lukion, Käpylän peruskoulun Väinölä-rakennuksen, Lauttasaaren ala-asteen, Pohjois-Haagan ala-asteen ja Hakaniemen kauppahallin perusparannukset. Merkittävimpiä yksittäisiä korjaushankkeita suunnitelmakaudella 2021–2030 ovat Töölön kishallin ja Finlandiatalon perusparannukset.

Kasvatuksen- ja koulutuksen, sosiaali- ja terveystoimen ja kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan sekä Finlandiatalon ja pelastuslaitoksen kanssa on käyty läpi raamiin sopeutettu 10-vuotinen talonrakennushankkeiden rakentamishjelma.

Toimialojen kanssa käydyssä neuvottelussa todettiin, että suurin osa rakennuksista, joiden korjausta tai korvaavan uudisrakennuksen hankeaikataulua on muutettu, ovat elinkaarensa lopussa. Korjausrakennushankkeiden siirto ei ole kustantustehokas vaihtoehto, koska kiinteistöihin kohdistuu lisääntynyt kunnossapitotarve. Uusien projektialueiden palvelurakennuksien aikataulun siirto myöhempään ajankohtaan aiheuttaa ongelmia, koska hankkeiden muuttuneen aikataulun takia ei välttämättä pystytä tarjoamaan lakisääteisiä koulu- ja päiväkotitiloja projektialueilla oikeassa aikataulussa. Hankkeiden aikataulun muutos nyt esitetyssä laajuudessa johtanee väliaikaisten väistö- ja lisätilarapeeseen.

Suuri osa kasvatus- ja koulutus toimialan rakennushankkeista on myöhennetty. Kasvatus- ja koulutus toimialan kanssa käydyssä neuvottelussa todettiin, että rakennuksen kunnan kannalta kriittisimmät rakennushankkeet, joiden rakentamisen aikataulu ei vastaa toimialan näkemystä ovat päiväkotitontin, Myllytuvan, Myllytontun, leikkipuisto Kimmon ja Koskelan ala-asteen korvaavat uudisrakennukset sekä Gymnasiet Lärkanin perusparannus. Kasvatus- ja koulutuksen toimiala on erityisesti huolissaan palveluverkonäkökuulusta, eli tilojen riittävydestä ja oikea-aikaisuudesta, Pasilan ja Laajasalon alueen kaikkien hankkeiden, Kottby grundskolanin sekä Oulunkylän ala-asteen laajennuksen ja perusparannuksen siirtämisestä. Hankkeiden aikataulua ei voitu aikaistaa raamin takia.

Sosiaali- ja terveystoimi totesi lausunnossaan, että Malmin sairaalan uudisrakentamishanketta pitää aikaistaa kahdella vuodelta vuoteen 2027. Lisäksi toimiala totesi, että uusien keskitettyjen vainajatiloiden, Naulakallion lastenkodin ja Lemmälän lastenkodin uudisrakennushankkeet ja eräät peruskorjaushankkeet puuttuvat ohjelmasta. Kaikista yllä mainituista hankkeista ei ole vielä kuitenkaan valmistunut tarvekuvausta tai sijaintia ei ole voitu määritellä. Raamiin sopeutettuun ohjelmaan hankkeita ei ole voitu sisällyttää. Raamin sopeuttamisen yhteydessä toimiala on tuonut esiin uusia peruskorjaushankkeiden hanke-esityksiä, joita ei ole voitu ottaa tässä tilanteessa huomioon.

Suurin osa kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan rakennushankkeista on myöhennetty. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala totesi neuvotteluissa kaupunkiympäristön toimialan kanssa, että kriittisimmät hankkeet, joiden rakentamisen aikataulu ei vastaa toimialan näkemystä ovat Yrjönkadun uimahallin, Rikhardinkadun kirjaston ja Hakasalmen huvilan perusparannukset sekä merellisen tukikohdan rakentaminen. Hankkeiden aikataulua ei voitu aikaistaa raamin takia.

Finlandiatalon perusparannuksen hankeaikataulun myöhentämisen mittaavin haittavaikutus on hankekustannusten nousu. Käynnissä olevat rakentamisen valmistelut, esisopimukset pitäisi keskeyttää ja aloittaa myöhemmin uudestaan. Lisäksi ulkovaipan ja viemäriverkoston kunto on jo niin heikko, että akuuttien kunnossapitokorjausten kustannukset jatkavat nousuaan. Finlandiatalo ilmoitti lisäksi, että perusparannuksen siirto hankkeen tässä vaiheessa aiheuttaisi merkittävän liiketaloudellisen riskin.

Pelastuslaitos ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, ettei rakentamishankkeissa ole siirretty uusia pelastusasemahankkeita, mutta toi esiin huolensa väestönsuojien perusparannushankkeiden merkittävistä siirroista.

Kaikki yli 1,0 miljoonan euron työkohteet on esitetty omina hankkeinaan. Näiden kohdennettujen hankkeiden lisäksi vuodelle 2021 kohdentamattomiin korjaushankkeisiin on varattu 10 miljoonaa euroa. Määräraha käytetään rakennusosien ja laitteiden ennakoiviin korjauksiin, vaurioituneiden tilojen korjaamiseen tilojen pitämiseksi käyttökunnossa ja lisävaurioiden välttämiseksi sekä välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä.

Liite 8, Hankeohjelma rakennukset 2021–2030.

Vuokra- ja osakehankkeet

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Suunnitelmakauden 2021–2023 merkittävimmät vuokrahankkeet ovat Suuntimopuiston monitoimitalo, Resson peruskoulun ja lukion lisätilat, Maatullin ala-asteen ja päiväkodin korvaava uudisrakennus sekä Luonnontiedelukio.

Ruoantuotantolaitos, Laakson yhteissairaala, Kampin terveys- ja hyvinvointikeskus, Haagan ja Malmin perhekeskukset ja terveys- ja hyvinvointikeskukset sekä Stadin ammattiopiston Roihupellon ja Myllypuron kampuksen tulevat tilat suunnitellaan rahoitettavaksi investointiohjelman ulkopuolelta. Myös Suutarila-Siltämäki-alueen koulu- ja päiväkotihankkeet suunnitellaan toteutettavaksi käyttäen vaihtoehtoisia toteutus- ja rahoitusmuotoja.

Liite 9, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2021–2030.

803 Kadut ja liikenneväylät

Talousarviokohdan investointiehdotus perustuu kaupunginhallituksen 17.8.2020 päättämään tekniseen raamiin 137,0 milj. euroa. Vuodelle 2022 määrärahaa on esitetty 155,0 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 160,0 milj. euroa.

Heikentyneen taloudellisen tilanteen vuoksi 10-vuotista hankeohjelmaehdotus on päivitetty ja sopeutettu kaupunginhallituksen asettamaan raamiin. Sopeutuksen lähtökohtana on ollut, että käynnissä olevia tai loppuvuonna 2020 alkavia ja vuodelle 2021 jatkuvia hankkeita ei keskeytetä. Sopeutuksella on vaikutuksia niin täydennysrakentamisalueiden edellytysinvestointien ajoitukseen ja asuntotuotantotavoitteiden toteutumiseen kuin myös kaupungin infraomaisuuden korjausvelan kasvuun.

Kaupunginhallituksen päätöksessä vuoden 2021 katu- ja liikenneväyläinvestointien raami on 17 % pienempi kuin kaupunginvaltuuston vuoden 2020 talousarvion yhteydessä hyväksymä vuoden 2021 taloussuunnitelma 165,43 milj. euroa. Määrärahan pieneminen on merkitsevä huomioiden käynnissä olevat ja taloussuunnitelmakaudella käynnistyvät isot hankkeet, kuten Raide-Jokeri ja Kruunusillat -hanke.

Isojen raideliikennehankkeiden yhteydessä toteutetaan ns. liittyviä katuhankkeita, jotka ovat joko ratatöiden edellytysinvestointeja tai kokonaistaloudellisesti edullisia toteuttaa raitiotieuran yhteydessä. Liittyvät katuhankkeet ovat joko liikennejärjestelyjä, jalankulun ja pyöräilyn verkoston täydennyksiä, siltojen peruskorjausta/uudisrakentamista tai täydennysrakentamista palvelevia katu-yhteyksiä. Raide-Jokerin allianssiurakka on käynnissä ja urakan liittyviä kustannuksia on yhteensä noin 40 milj. euroa. Vuoden 2020 ennusteen toteutuessa, on vuosina 2021–2023 Raide-Jokeriin liittyviä sidottuja katuinvestointeja noin 20 milj. euroa. Kruunusillat-hankeeseen liittyviä katuinvestointeja on arvioitu olevan noin 110 milj. euroa. Lisäksi 10-vuotiskaudella on käynnistymässä Länsi-Helsingin raitiotiehanke, Viikki-Malmi raitiotiehanke sekä Kalasatama-Pasila raitiotiehanke. Raidehankkeiden liittyviin katuinvestointeihin ei investointiraamissa ole varauduttu täysimääräisesti.

AM-ohjelman mukainen asuntotuotantotavoite kohdistuu aluerakentamisprojekti-alueiden lisäksi voimakkaasti suurpiirien täydennysrakentamisalueille. Vuonna 2019 Helsingissä valmistui 6 736 asuntoa ja näistä suurpiirien täydennysrakentamisalueilla toteutui 57,5 %. Investointiehdotuksen lähtökohtana on turvata jo käynnissä olevien hankkeiden ja täydennysrakentamisalueiden rahoitus.

Jalankulun ja pyöräilyn vuosittainen investointitaso on koko suunnitelmakauden 19,5 milj. euroa. Määrärahalla edistetään pyöräilyn tavoiteverkon toteutumista sekä kantakaupungissa että pyöräilyn pääväylien eli baanojen osalta. Lisäksi toteutetaan pyöräilyverkostoa raidehankkeiden rakentamisen yhteydessä ns. liittyvinä hankkeina. Jalankulun ja pyöräilyn väylien ja raideliikenneverkoston kehittäminen edellyttävät usein koko katupoikkileikkauksen muutosta, joka lieventää osaltaan perusparantamisen rahoitusvajetta. Raideverkoston kehittämisen investoinnit kiskojen ja niihin liittyvien perustusten ja rata-tekniikan osalta sisältyvät investointiraamin ulkopuolisen HKL-liikelaitoksen investointeihin, ja muut katukustannukset kohdistuvat hankkeelle. Samassa yhteydessä uusitaan pääsääntöisesti kadun Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten verkostot.

8 03 01 Uudisrakentaminen, perusparantaminen ja muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Talousarviokohdalle on raamissa osoitettu vuodelle 2021 määrärahaa yhteensä 69,1 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 71,8 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 71,0 milj. euroa.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen on talousarviossa vuodelle 2021 varattu määrärahaa 20,4 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 15,8 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 21,6 milj. euroa.

Uudisrakentaminen sisältää myös tarvittavat katujen ulkovalaistus- ja liikennevaloinvestoinnit.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen	TA 2020 1 000 €	TAE 2021 1 000 €	TSE 2022 1 000 €	TSE 2023 1 000 €
Eteläinen suurpiiri	0,8	0,8	0,6	0,6
Läntinen suurpiiri	2,2	3,3	2,3	2,5
Keskinen suurpiiri	3,0	5,3	2,3	6,1
Pohjoinen suurpiiri	1,2	2,0	1,3	2,0
Koillinen suurpiiri	4,0	3,3	2,8	3,0
Kaakkoinen suurpiiri	2,2	1,5	1,5	2,6
Itäinen suurpiiri	4,8	3,8	4,7	4,7
Östersundomin suurpiiri	0,2	0,4	0,3	0,1
Suurpiirit yhteensä	18,4	20,4	15,8	21,6
Melusteet	1,0	0	0	0
Kaikki yhteensä	19,4	20,4	15,8	21,6

Suurpiirien katuinvestoinnit kohdistuvat täydennysrakentamisalueille kuten Orapihlajantien ja Paatsamantien alue Haagassa, Kutomotie 1 ja 9 ympäristö Pitäjänmäessä, Koskelan sairaala-alue, Oulunkylä, Vanha Helsingintien alue, Maatullinpuiston eteläosa, Jakomäen keskiosa, Työnjohtajankadun korttelit ja Vuosaari. Lisäksi erillisiä katuhankkeita toteutetaan kaava-alueiden keskeneräisyyden vuoksi. Sorakatuja rakentaminen etenee täydennysrakentamisen edellyttämässä laajuudessa.

Määrärahalla toteutetaan myös Hakaniemenrannan katurakentamista Kruunusillat –hankkeen liittyvinä hankkeina. Hakaniemenrannan rakentaminen käyttää katujen uudisrakentamisen määrärahoja vuosina 2021–2026 yhteensä 38 milj. euroa, joka on 28 % talousarviokohdan uudisrakentamiseen varatusta kokonaismäärärahasta. Hankkeen määrärahatarpeesta johtuen muita täydennysrakentamisalueiden aloituksia on jouduttu myöhentämään.

Meluntorjunnan erillishankkeet kohdistuvat meluntorjuntaselvityksen suuntaviivojen ja kohdepriorisoinnin mukaisille, rakennetun pääkatuverkon osille (Vanha Porvoontie, Suutarilantie, Tapaninkyläntie). Raamipaineista johtuen meluntorjunnan erillishankkeet toteutetaan pääosin ohjelmakauden jälkipuoliskolla. Uusien katujen ja liikenneväylien meluntorjunta toteutetaan tarvittaessa osana kyseisiä hankkeita. Lisäksi meluntorjuntaa sisältyy Helsingin kaupungin ja Uudenmaan ELY -keskuksen yhteishankkeisiin.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin on talousarviossa vuodelle 2021 varattu määrärahaa 45,7 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 52,9 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 46,5 milj. euroa.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt	TA 2020 1 000 €	TAE 2021 1 000 €	TSE 2022 1 000 €	TSE 2023 1 000 €
Katujen peruskorjaukset	8,4	8,0	8,6	8,1
Siltojen peruskorjaukset	13,4	5,0	11,4	7,8
Päällysteiden uusiminen	4,6	4,0	4,0	4,0
Joukkoliikenteen kehittäminen	1,0	3,0	3,0	2,5
Liikennejärjestelyt	5,7	6,2	6,4	4,6
Jalankulun ja pyöräilyn väylät	19,5	19,5	19,5	19,5
Yhteensä	52,6	45,7	52,9	46,5

Suunnitelmakauden merkittävimmät **peruskorjaushankkeita** ovat vuonna 2020 alkaneet ja vuosille 2021-2022 jatkuvat Suomenlinnan katujen peruskorjaus sekä Hietaniemenkadun pohjoispuolen koivukujan uusiminen ja jalkakäytävän kunnostus. Monia vuonna 2021 alkavaksi suunniteltujen hankkeiden aloitusta on myöhennetty. Muut katujen peruskorjaushankkeet ovat joukkoliikenteen ja pyöräilyn kehityshankkeiden tai vesihuollon (HSY) saneerauksen yhteydessä tehtäviä

koko kadun perusparannuksia ja vakavien rakenneaurioiden kuten painumien korjaustarpeita eri puolilla kaupunkia. Vieraslajien torjunta-asetuksen (704/2019) mukaisesti erillisenä työvaiheena vaihdetaan asetuksessa mainittuja katuistutuksissa käytettyjä kasvilajeja muihin kasvilajeihin.

Ulkovalaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen sekä muun telematiikan uusinta on osa katujen peruskorjausta. Ulkovalaistuksen peruskorjaus keskittyy olemassa olevan valaistusverkon saneeraukseen toimenpideohjelman mukaisesti siten, että EU:n EcoDesign-direktiivin kiristyneet vaatimukset saavutetaan. Ulkovalaistuksen energiatehokkuuden parantamiseksi käynnistetty ns. Helsinki LED-hankkeen ensimmäinen vaihe valmistui vuonna 2019. Jatkoa Helsinki LED-hankkeelle valmistellaan. Lisäksi vanhoja ulkovalaisimia vaihdetaan LED-valaisimiksi joko hankkeiden peruskorjauksen yhteydessä tai erillisenä hankkeena käytettävissä olevien määrärahojen mukaan. Telematiikan peruskorjaus keskittyy vanhan kuparisen liikennevaloja palvelevan tietoliikenneverkon uusintaan valokuiduksi. Hanke on aloitettu vuonna 2019.

Siltojen ja muiden erikoisrakenteiden (ranta- ja tukimuurit, portaat, meluesteet) peruskorjausten määrärahaehdotukseen sisältyvät peruskorjausten lisäksi myös uusittavien siltojen investointikustannukset. Merkittävin määrärahalla toteutettava siltainvestointi taloussuunnitelmakaudella on Hakaniemensillan uusiminen Kruunusillat -hankkeen yhteydessä (yht. 27 milj. euroa). Muita kiireellisesti uusittavia siltoja ovat Killingholman kevyen liikenteen ponttonisilta, Rajasaarensilta, Arkadiankadun silta, Runeberginkadun silta ja Mannerheimintien silta. Suuria siltojen peruskorjauskohteita ohjelmakaudella ovat Paciuksenkadun silta ja Itäväylällä Viikin rampin sillat. Raami ei mahdollista kaikkien edellä mainittujen siltojen peruskorjausta, mikä johtaa siltojen mahdollisiin painorajoituksiin.

Uudelleenpäällystys kohdistetaan vuosittain tehtävän päällystyshjelman perusteella eniten kuormitetuille pää- ja kokoojakaduille, mutta myös huonokuntoisten jalkakäytävien sekä jalankulun ja pyöräilyn väylien päällysteiden uusimista tulee lisätä. Uudelleenpäällystyksistä on laadittu pää- ja kokoojakatuja koskeva ohjelma, jonka avulla on mahdollista parantaa kustannustehokkuutta yhteistyössä muiden infra rakennuttavien yhteisen kunnallisteknisen työmaan sopimuskumppanien kanssa.

Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahalla varaudutaan parantamaan joukkoliikennejärjestelmää ja sen luotettavuutta HSL:n Helsingille tekemän esityksen mukaisesti. Vuonna 2021 varaudutaan liittymä- ja pysäkkijärjestelyiden toteutukseen runkolinjan 570 välillä Mellunmäki-Tikkurila käynnistyessä sekä sähköbussiliikenteen käynnistymiseen linjoilla 18, 39 ja 40. Nauvontien katusuunnittelu mahdollistaa oikea-aikaisen raideyhteyden Ruskeasuon tulevalle raitiovaunuvarikolle. Suunnitelmakaudella varaudutaan bussiliikenteen linjastomuutosten edellyttämien pysäkkijärjestelyjen tekemiseen ja muuhun joukkoliikenteen luotettavuuden parantamiseen poistamalla rakennetussa katuverkossa olevia rakenteellisia häiriötekijöitä.

Liikennejärjestelyhankkeet kohdistetaan erityisesti turvallisuutta edistäviin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyihin, jotka tukevat myös joukko- ja muun liikenteen sujuvuutta. Määrärahasa varaudutaan myös älyliikenteen järjestelmien sekä opasteiden kehittämiseen. Vuonna 2020 aloitettua automaattisten nopeusvalvontapisteiden asennusta kaduille jatketaan. Uuden tieliikennelain mukaisia liikennemerkkimuutoksia tehdään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Liikennejärjestelyihin sisältyy myös Raide-Jokerin ja Kruunusilltojen -raidehankkeen osalta sellaisia katu ympäristön muutoshankkeita (ns. liittyviä hankkeita), jotka eivät aiheudu raitiotien rakentamisesta, mutta on välttämätöntä suunnitella samanaikaisesti raidehankkeiden kanssa. Osa niistä on välttämätöntä toteuttaa raidehankkeen toteutuksen yhteydessä joko allianssiin kuuluvina tai erillisinä urakoina.

Pyöräilyn ja jalankulun väyliin osoitettu määräraha käytetään pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttamiseen sekä baana-verkon laajentamiseen eri puolilla kaupunkia joko erillisinä hankkeina tai raidehankkeiden yhteydessä. Määrärahaan sisältyy myös jalankulun ja pyöräilyn yli- ja alikulkusiltojen rakentamista liikkumisen turvallisuuden ja sujuvuuden parantamiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään jalankululle ja pyöräilylle turvattomiksi koettujen ja liikenteellisesti vaarallisten alueiden valaistuksen parantamiseen. Taloussuunnitelmakauden 2021–2023 suurimmat investoinnit ovat Kansalaistori-Kaisaniemi pääradan alikulkukäytävä (n. 25 milj. euroa) sekä Helsinginkadun-Runeberginkadun-Caloniuksenkadun urakka. Suunnitelmakaudella on ohjelmoitu alkavaksi isoja pyöräilyhankkeita nykyisessä katuverkossa kuten Mannerheimintie välillä Postitalo-Reijolankatu, Aleksis Kiven katu ja Sturenkatu. Lisäksi tutkitaan mahdollisuutta toteuttaa pyöräilyn kantakaupungin tavoiteverkon edistämiseksi hankkeita, joissa ei ole lähivuosina ohjelmoitua infran uusimistarvetta. Kantakaupungin pyöräverkon rakentamisen vaiheistuksessa huomioidaan myös rakentamisen aikaiset vaikutukset muuhun liikenteeseen. Tavoitteena on välttää useamman keskustaan saapuvan pääsisääntuloväylän samanaikainen katuremontti.

8 03 01 03 Muut investoinnit

Muihin investointeihin on talousarviossa vuodelle 2021 varattu määrärahaa 3,0 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 3,1 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 2,9 milj. euroa.

8 03 01 03 Muut investoinnit	TA 2020 1 000 €	TAE 2021 1 000 €	TSE 2022 1 000 €	TSE 2023 1 000 €
Täytemaan vastaanottoaikat	0,5	0,75	0,75	0,75
Lumenvastaanottoaikat ja hiekkasiilot	0,45	0,85	0,85	0,85
Yleiset käymälät	0,25	0,3	0,3	0,3
Ranta-alueiden kunnostus	2,4	1,1	1,2	1,0
Yhteensä	3,6	3,0	3,1	2,9

Muut investoinnit ovat kadunpidon tukipalvelujen tai muita yleisten alueiden vaatimia investointeja. **Täytemaan vastaanottoaikojen** määräraha käytetään kaivumaiden hyödyntämishojelman mukaisesti maa-ainesten hyötykäyttö- ja vastaanottoaikojen toteuttamiseen.

Lumenvastaanottoaikojen ja hiekkasiiloiden investointimäärärahoilla kehitetään lumen lähivastaanottojärjestelyjä ja nykyisiä vastaanottoaikkoja sekä nykyisten hiekoitussepin varastosiiiloiden ja suolavarastojen perusparannuksia kaupungin eri osissa. Toimenpiteet ohjelmoidaan vuosittain laadittavan toteutusohjelman mukaisesti. Yleisten käymälöiden rakentamisen määräraha käytetään uusittavien käymälöiden vaatiman kunnallistekniikan rakentamiseen ja perustamistöihin. Vuosittain toteutetaan yksi uusi yleinen käymäläyksikkö.

Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalla toteutetaan Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostus ja Pikku Huopalahdessa Haaganpuron padon purku sekä varaudutaan toteuttamaan Uudenmaan Ely-keskuksen laatiman rannikkoalueen tulvariskikartoituksen mukaisia muita kohteita. Merellisen strategian mukaisia hankkeita peruskorjataan laadittavan toteutusohjelman mukaisesti.

8 03 02 Projektialueiden kadut, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden katuihin on kaupunginhallituksen käyttöön talousarvion raamissa vuodelle 2021 osoitettu 66,0 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 80,0 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 76,0 milj. euroa.

Määrärahoilla toteutetaan Kruunusiltojen sekä Laajasalontien bulevardisoinnin katurakenteita ja asuntotuotannon edellyttämiä katuja kuten Kalasataman, Jätkäsaaren, Pasilan ja Kruunuvuorenrannan alueilla. Esitetyillä määrärahoilla rakennetaan jo sidotut Pasilan Radiokadun raitiotielinjan 9 jatko ja Jätkäsaaren Atlantinsilta.

Asuntotuotannon edellytysinvestointien osalta esitetty määräraha on toimintasuunnitelmakaudella keskimäärin noin 60 % aikaisempien vuosien asuntotuotannon edellytysten tasosta. Rantarakenteiden osalta investoinnit toteutuvat 10-vuotiskauden puolenvälin jälkeen. Kalasatama-Pasila raitiotiehanke aloitetaan taloussuunnitelmakauden jälkeen.

Projektialueiden kadut -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien talousarviomäärärahat. Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Kamppi-Töölönlahden määrärahalla toteutetaan Töölönlahden tulvasuojeluhanke, jolla estetään tulvan pääsy Finlandialalolle.

Länsisataman määrärahalla toteutetaan Telakkaran ja Jätkäsaaren alueen katuja. Katujen rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan. Jätkäsaaren Atlantinsillan rakentaminen valmistuu vuonna 2021. Telakkakadun rakentaminen valmistuu vuonna 2021. Hernesaaren katurakentaminen käynnistyy aikaisintaan 2022.

Kalasataman määrärahaan sisältyvät Kalasataman alueen kadut. Taloussuunnitelmakaudella määräraha mahdollistaa nykyisten, käynnissä olevien urakoiden jatkumisen muun muassa Sompasaassa ja Verkkosaaren pohjoisosassa sekä Vilhonvuorenkadun rakentamisen. Sörnäistentunnelin hankesuunnitelma valmistuu vuoden 2020 aikana. Tunnelin rakentamiseen varaudutaan 10-vuotisen liikenneinvestointiohjelman lopulla ja osittain Kalasatama-Pasila raitiotien aikataulun mukaisena edellytysinvestointina. Tunnelin investointikustannusten on arvioitu olevan noin 160 milj. euroa.

Kruunuvuorenrannan määrärahalta toteutetaan Kruunuvuorenrannan, Laajasalon ja Herttoniemen katuja. Määräraha käytetään Herttoniemessä Itäväylän liikennejärjestelyiden muutostöihin ja siihen liittyviin katuihin. Kruunuvuorenrannassa määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakauden aikana käynnissä olevan Haakoninlahti 2:n katu-urakan jatkumisen. Kruunusillat pikaraitiotieyhteyden toteutuksen edellytysinvestoinnit Laajasalossa ovat merkittäviä taloussuunnitelmakauden aikana. Laajasalontien keskiosa muutetaan bulevardiksi, jonka lisäksi aloitetaan useita suuria kadunrakentamisurakoita, jotka on toteutettava Kruunusillat-hankkeen aikataulussa. Vuoden 2021 aikana Herttoniemessä valmistuu Laivalahdenkadun ja Suunnittelijankadun katu-urakka.

Pasilan määrärahalta jatketaan Ilmalan raitiotieyhteyden rakentamista ja Radiokadun uudistamista. Veturien pohjoisosan rakentaminen aloitetaan, mikä luo edellytykset Ratapihakortteleiden kunnallistekniikan rakentamisen jatkamiselle ja alueen pohjoisosien tonttien rakentamiskelpoisuudelle ml. Pasilan peruskoulu ja päiväkotit ja noin 1 200 asunnon rakentamiselle. Postipuiston kunnallistekniikan rakentamista jatketaan ja Vallilan Konepaja-alueen infran rakentamisen edellytykset turvataan. Eteläisen Postipuiston infran suunnittelua jatketaan.

Kuninkaankolmion määrärahalta toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon kadut. Katurakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan asuntotuotannon vaatimusten mukaisesti. Suunnitelmakauden 2021–23 katurakentamisella luodaan edellytykset asuntorakentamisen käynnistämiseksi Kuninkaantammen Lammenrannan kaava-alueella.

Kruunusillat määrärahalta toteutetaan uusi raitiotie- sekä jalankulku- ja pyöräily-yhteys Laajasalosta keskustaan Korkeasaaren, Kalasataman (Nihti) ja Hakaniemen kautta. Toteuttamiskustannuksiin osallistuu myös HKL Liikelaitos joukkoliikenteen kustannusosuudella. Kruunusillat -hankkeen hankesuunnitelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 31.8.2016. Hanke on jaettu kahteen osaprojektiin. Allianssin kehitysvaihe on käynnissä ja jatkuu vuoden 2021 alkupuolelle. Siltaurakan käynnistämistä valmistellaan ja tavoite kilpailuttamiselle on talvikuusi 2020–2021. Molempien osaprojektien rakentaminen voi alkaa vuoden 2021 aikana ja yhteyden avaaminen liikenteelle aikaisintaan vuoden 2026 aikana.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahalta toteutetaan uusien projektialueiden hankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Määrärahaan sisältyy myös uudisrakentamisen suurpiirien osalta hankkeita, jotka ylittävät talousarviokohtaan varatun määrärahan, mutta ovat välttämättömiä asunto- ja työpaikkatuotannon edistämiseksi.

Malmin entisen lentokentän alueen rakentaminen käynnistyy suunnitelmakaudella 2021–23. Malmin määrärahalta toteutetaan aloitusalueen Nallenrinteen kaava-alueen katuja ja muiden kaava-alueiden katujen suunnittelua ja toteutusta asuntotuotannon edellytysten mukaisesti. Malmin rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan.

8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Yhteishankkeisiin väyläviraston kanssa on kaupunginhallituksen käyttöön talousarvion raamissa vuodelle 2021 esitetty 1,9 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 3,2 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 13,0 milj. euroa. Kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen.

8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa /Khn käyttöön	TA 2020 1 000 €	TAE 2021 1 000 €	TSE 2022 1 000 €	TSE 2023 1 000 €
Kehä I / Myllypuron eritasoliittymä	0	0,4	0,7	4,2
Tuusulanväylä/melueste	0,5	0,5	0	0
Lahdenväylä/Ilmasilta, eritasoliittymä	0	0	0	0,5
Lahdenväylä/Viikki, melueste	0	0	0,5	0
Hämeenlinnanväylä, Kuninkaantammi eritasoliittymä	0	0,5	1,3	3,0
Länsiväylä, Koivusaaren eritasoliittymä	0	0	0,2	5,0
Tiehankeiden suunnittelu	0,5	0,5	0,5	0,5
Yhteensä	1,0	1,9	3,2	13,0

Kaupungin kustannusosuutta **väyläviraston yhteishankkeissa** koskeva määrärahaehdotus sisältää valtion maanteihin liittyvät liikennejärjestely- ja meluntorjuntahankkeet kaupungin alueella. Yhteishankkeiden toteutus on sidoksissa hankkeiden valtion osuuden rahoitukseen valtion tulo- ja menoarviossa lukuun ottamatta niitä kaupungin maankäytön kehittämisestä aiheutuvia hankkeita, jotka kaupunki rahoittaa kokonaan.

Kehä I/Myllypuron eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistui vuonna 2015 ja sitä on esitetty valtioneuvostoon hyväksyttäväksi. Valtio myönsi lisäbudjetissaan väylävirastolle 0,5 milj. euroa hankkeen rakennussuunnitelman laatimiseen ja rakennussuunnitelma valmistuu yhteishankkeena vuonna 2021. Hankkeen toteutukseen varaudutaan vuodesta 2022 alkaen edellyttäen, että Väylävirasto osoittaa määrärahan omaan maksuosuuteensa. Hankkeen kokonaiskustannus on yhteensä noin 36,5 milj. euroa.

Tuusulanväylällä melusteiden toteutus Torpparinmäen kohdalla käynnistymiseen varaudutaan vuonna 2021, mikäli Ely-keskus saa rahoituksen. Hanke valmistuu taloussuunnitelmakauden aikana edellyttäen Ely-keskuksen rahoitusosuutta.

Lahdenväylän eritasoliittymä Malmin kohdalla (Ilmasilta) liittyy Malmin lentokenttäalueen asuntorakentamiseen varautumiseen ja ajoittuu suunnitelmakauden keskivaiheille. Lahdenväylän ylittävän Ilmasillan toteutus on osa Malmin eritasoliittymän toteutusta. Ilmasilta luo yhteyden Kivikon ja Malmin välille ja palvelee sekä entisen lentokenttäalueen kehittymistä uudeksi asuinalueeksi että alueiden yritystoimintaa. Ilmasillan alueen tiesuunnitelman laadinta on käynnissä. Viikin melusteiden toteuttaminen ajoittuu taloussuunnitelmakaudelle. Koskelantien eritasoliittymän länsipuolisten ramppien toteutus ajoittuu pääosin suunnitelmakauden jälkeen.

Hämeenlinnanväylällä Kuninkaantammen eritasoliittymä on tärkeä asuinalueen saavutettavuudelle, ja eritasoliittymän toteutukseen varaudutaan vuosina 2022-2024. Tiesuunnitelman laadinta Kannelmäki-Kehä III valmistuu vuonna 2020. Vuonna 2021 varaudutaan rakennussuunnitelman laadintaan.

Länsiväylällä eritasoliittymän alustava tiesuunnitelma Koivusaaren kohdalla valmistuu vuonna 2020. Tie- ja rakennussuunnitelman laadintaan varaudutaan taloussuunnitelmakauden aikana.

Itäväylän itäosan kehittämistoimet ajoittuvat suunnitelmakauden loppupuolelle. Toimenpiteisiin sisältyy muun muassa Uussillantien alikulkutunnelin rakentaminen.

Liite 10, Hankeohjelma kadut- ja liikenneväylät 2021–2030

804 Puistot ja liikunta-alueet

Talousarviokohdan investointiehdotus perustuu kaupunginhallituksen 17.8.2020 päättämään tekniseen raamiin 23,2 milj. euroa. Vuodelle 2022 määrärahaa on esitetty 22,6 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 22,2 milj. euroa.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus on laadittu kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluluiden alustaviin hanketarpeisiin perustuen, joita on valmisteltu kaupungin keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Ehdotuksen sisältämät hankkeet on sovitettu yhteen muiden Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten investointiohjelmien kanssa ja varmistettu hankkeita koskevan yhteistoteutuksen osapuolet ja laajuus. Lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon puistojen turvatarkastuksissa, ylläpidossa ja aluesuunnitelmissa esiin nousseet peruskorjaustarpeet. Liikunta-alueinvestoinneissa peruskorjaus- ja uusien investointikohteiden tarvemäärittelyn tekee liikunta-alueomaisuutta hallinnoiva ja ylläpitävä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Talousarvioehdotuksessa esitetään kaupunginhallituksen käyttöön varattuja puisto- ja liikunta-alueäärärahoja siirrettäväksi kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön. Siirtoesitys on vuosina 2027–2030 2 milj. euroa/vuosi. Määräraha kohdennetaan talousarviokohdalle 8 04 01 01 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet. Määrärahasiirto on esitetty liitteessä 11.

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarviokohdalle on raamissa osoitettu vuodelle 2021 määrärahaa yhteensä 16,1 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 16,6 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 15,8 milj. euroa.

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet/Kylkn käyttöön	TP 2020 Milj. €	TAE 2021 Milj. €	TSE 2022 Milj. €	TSE 2023 Milj. €
8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus	12,0	10,1	9,6	9,8
8 04 01 02 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet	11,4	6,0	7,0	6,0
Yhteensä	23,4	16,1	16,6	15,8

8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Uusiin puistoihin ja puistojen peruskorjauksiin on talousarviossa vuodelle 2021 varattu määrärahaa 10,1 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 9,6 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 9,8 milj. euroa.

Vuonna 2020 käynnistyneitä ja vuonna 2021 jatkuvia hankkeita ovat Kirsikkapuisto, Leikkipuisto Traktori Malmilla, Tapaninvainion aluepuisto ja Piperin puiston peruskorjaus Suomenlinnassa. Kaisaniemenpuiston peruskorjauksen suunnittelu on käynnissä. Vuoden 2021 sidottujen puistohankkeiden osuus on noin 5 milj. euroa eli noin puolet käytettävissä olevasta määrärahasta.

Puistojen uudisrakentaminen keskittyy suurten asuntotuotantokohteiden puistohankkeisiin suurpiireissä erityisesti keski-, koillisen ja itäisen suurpiirin alueilla. Uudisrakentamiskohteiden investointitasoa pyritään pitämään yllä, jotta asukkaiden palvelutaso saataisiin pidetyksi riittävänä ja tasapuolisena. Taloussuunnitelmakaudella käynnistytviä hankkeita ovat muun muassa Vallilanpuisto, Suuntimopuisto ja Vuosaaren Mosaiikkipuisto.

Luonnonsuojelualueinvestoinnit kohdistuvat nykyisten luonnonsuojelualueiden käytettävyyden parantamiseen kuten opasteisiin, luontopolkujen kunnostuksiin, katselulavojen toteuttamiseen, ruoppauksiin ja muun muassa purojen ja korpien ennallistamiseen.

Peruskorjausinvestoinnit kohdistuvat lähinnä sellaisten puistojen peruskorjaamiseen, jotka eivät tehtyjen aluesuunnitelmien ja turvallisuustarkastusten mukaan enää täytä toiminnallisia ja turvallisuusvaatimuksia, vaan vaativat välitöntä peruskorjausta. Tehtävät toimenpiteet ovat ensisijaisesti leikkipaikkojen ja -puistojen välineiden uusimista, käytävä- ja oleskelualueiden parantamista sekä laite- ja kalustekannan ajanmukaistamista nykyisten vaatimusten mukaisiksi. Merkittävimmät vuonna 2021 käynnistytävät hankkeet ovat Leikkipuisto Iso-Antti Marjaniemessä ja Leikkipuisto Hilleri Herttoniemessä. Taloussuunnitelmakaudella käynnistetään lisäksi Sibeliuksen puiston peruskorjaus valmistuneiden suunnitelmien pohjalta. Alhaisesta raamitasosta johtuen puiston toteutus vaiheistetaan.

8 04 01 01 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet

Liikuntapaikkoihin ja ulkoilualueisiin on talousarviossa vuodelle 2021 varattu määrärahaa 6,0 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 7,0 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 6,0 milj. euroa.

Liikuntapaikat ja ulkoilualueet sisältävät kaikki muut kuin talonrakentamiseen kuuluvat liikunta-alueinvestoinnit. Tehtäviin kuuluvat muun muassa rantarakenteet, venelaiturit, veneväylät, kentät, katsomot, ulkoilureitit ja uimarannat. Merkittävimmät ulkoilualueinvestoinnit kohdistuvat parina ensimmäisenä vuonna pääosin liikuntapaikkojen ja kenttien peruskorjaukseen. Määrärahalta toteutetaan muun muassa Brahen tekonurmikentän peruskorjaus, Viikin kentän peruskorjaus, veneiden talvisäilytysalue Tolkkisiin sekä jatketaan Uimastadionin peruskorjaushanketta. Vuonna 2021 toteutetaan lisäksi Johanneksenpuiston tekojäärata. Suunnitelmakaudella pyritään käynnistämään myös nykyisten liikuntapuistojen, kuten Herttoniemen liikuntapuisto peruskorjaus.

8 04 02 Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2021 määrärahaa yhteensä 7,1 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 on esitetty 6,0 milj. euroa ja vuodelle 2023 on esitetty 6,4 milj. euroa.

Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien ao. talousarviomäärärahat. Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman puistot ja liikunta-alueet -määrärahalta toteutetaan Jätkäsaaren ja Saukonpaaden alueen puistoja. Jätkäsaaren keskeisen Hyväntoivonpuiston puistorakentaminen alkoi vuonna 2013 ja jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan kiinteistöjen rakentamisen tahdissa. Saukonpaadenpuiston rakentaminen valmistuu vuonna 2021. Jätkäsaaren liikuntapuiston toteutus käynnistyi vuonna 2018 ja jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan.

Kalasadaman puistot ja liikunta-alueet -määrärahalta toteutetaan alueen puistoja, muun muassa Kalasadamanpuisto ja Loviseholminpuisto. Puistojen rakentaminen jatkuu alueen toteuttamisen edellytysten mukaisesti suunnitelmakauden aikana.

Kruunuvoorenpuiston puistot ja liikunta-alueet -määrärahalta toteutetaan Kruunuvoorenpuiston ja Laajasalon puistot ja liikunta-alueita. Kruunuvoorenpuiston liikuntapuiston toteuttamiseen varaudutaan taloussuunnitelmakauden aikana.

Pasilan puistot -määrärahalla suunnitellaan ja toteutetaan Pasilan alueen puistoja. Keski-Pasilan puistojen suunnittelua jatketaan. Muilla Pasilan osa-alueilla käynnistetään puistohankkeita asuntorakentamisen edellytysten mukaisesti suunnitelmakauden aikana.

Kuninkaankolmion puistot -määrärahalla toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon alueen puistoja. Kuninkaantammen alueella jatketaan Helene Schjerfbeckin puiston rakentamista ja käynnistetään Taidemaalaripuiston sekä Ellen Thesleffin puiston rakentaminen. Honkasuon alueen puistorakentaminen käynnistyy vaiheittain ja toteutuu pääosin vasta suunnitelmakauden jälkeen.

Malmin entisen lentokentän alueen rakentaminen käynnistyy suunnitelmakaudella 2021–23. **Malmin puistot** - määrärahaalla toteutetaan Nallenrinteen puistoalue erityisesti siltä osin kuin maakaasun runkoputken siirron maisemointityöt edellyttävät. Lisäksi alueelle tuodaan erilaisia väliaikaiskäyttöä ja tulevaa asutusta palvelevia liikunta- ja leikkitoimintoja, myös myöhemmin rakennettaville alueille.

Katu- puisto- ja liikunta-alueinvestoinnit vuosille 2021–2030

Katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestointien 10-vuotishjelma on laadittu täydentämällä talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2021–2023 investointiohjelma ennakoitulla investointitarpeiden arviolla vuosille 2024–2030 Ohjelma sisältää merkittävän joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen kehittämisinvestoinnin Kruunusillat, jonka investointiin osallistuu myös HKL Liikelaite joukkoliikenteen osalta. Raide-Jokerista ja Kalasataman raitiotiestä vastaa HKL Liikelaite.

Suurpiirejä ja projektialueita koskeva investointiohjelma perustuu MAL-sopimuksen mukaiseen AM-ohjelman asuntotuotantotavoitteen edellytysten toteuttamiseen katujen osalta. Suurten liikenneväylähankkeiden ajoitus on tehty toimialan linjausten mukaisesti. Projektialueiden kadut -alakohtaan Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen sisältyy jatkossakin mahdollisuus suurpiirein rahoitusvaraukseen sisällytettävillä hankkeilla ja uusille projektialueille.

Peruskorjausten, liikennejärjestelyjen sekä jalankulun ja pyöräilyn investointitarpeet ovat määräytyneet toimialan asettamista kehittämistarpeista sekä siltojen uusimistarpeista. Näitä ovat katu-, puisto- ja liikunta-alueomaisuuden arvon säilyttäminen peruskorjausinvestoinneilla, liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen, jalankulun ja pyöräilyn edistäminen pyöräilyn kehittämisohjelman mukaisesti, HSL:n hyväksymän raitiolinjaston laajentamissuunnitelman toteuttaminen sekä Raide-Jokerin toteuttamiseen liittyvä liikennejärjestelyjen osuus. Hakaniemi-Merihaka kaava-alueen, Kruunusillat -hankkeen edellyttämät liittyvät investoinnit eivät sisälly täysimääräisinä investointiraamiin.

Katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestoinnit vuosille 2021–2030 on esitetty yhteenvedon seuraavassa taulukossa.

Talousarvion investointiosan kohta	2021 M€	2022 M€	2023 M€	2024 M€	2025 M€	2026 M€	2027 M€	2028 M€	2029 M€	2030 M€
8 03 Kadut ja liikenneväylät	137,0	155,0	160,2	183,5	186,0	189,0	182,0	191,9	185,0	185,0
8 04 Puistot ja liikunta-alueet	23,2	22,6	22,2	28,0	28,9	28,9	32,6	32,6	33,0	33,0
Yhteensä	160,2	177,6	182,4	211,5	214,9	217,9	214,6	224,5	218,0	218,0

Vuosina 2021–2030 katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestoinnit ovat 160–225 milj. euroa/vuosi. Investointitaso on taloussuunnitelmakaudella vuosina 2021–2023 alhainen huomioiden käynnissä olevat ja alkavat hankkeet. Käynnistyy Kruunusillat -raitiotiehanke edellyttävää isoja liittyviä esirakentamis- ja katuinvestointeja Hakaniemen alueella ja Kruunuvuorenranassa. Tiukka investointiraami vuosille 2021–2023 johtaa siihen, että strategiaohjelman edellyttämät investoinnit kasautuvat kymmenvuotiskauden 2021–2030 jälkipuoliskolle tai ohjelmakauden ulkopuolelle. Isoista hankkeista Kalasatama-Pasila –raitiotiehanke esitetään siirrettäväksi alkamaan myöhemmin. Siirto vapauttaa määrärahoja asuntotuotannon edellytysinvestointien toteutukseen. Hankkeen siirto myöhemmin rakennettavaksi ei kuitenkaan ole riittävä takaamaan Helsingin 7000 asunnon asuntotuotantotavoitteen saavuttamisen. Vuosien 2021–2023 aikana tehtävien raamin mukaisten edellytysinvestointien ei ole arvioitu olevan riittävät, jotta vuodesta 2023 eteenpäin olisi varmuus riittävästä asuntotuotannosta. Kalatama-Pasila –raitiotiehanke rakentamisen siirto myöhempään ajankohtaan siirtää raamipainetta vastavasti eteenpäin. Siirto ei ratkaise Kruunusilloista aiheutuvaa määrärahavajetta.

Mikäli siltojen ja muiden erikoisrakenteiden peruskorjauksia ei tehdä oikea-aikaisesti, kasvavat tarvittavat saneerausinvestoinnit huomattavasti. Peruskorjausten määrärahatarve on noin 10–12 milj. euroa/vuosi silta- ja erikoisrakennemuotoisuuden kuntoon saattamiseksi. Talousarviokohta siltojen peruskorjaukset vaatisi tasokorotuksen. Vuosina 2021 ja 2023 esitetty määräraha on alhainen, ja Hakaniemensillan uusimisen toteutuessa määrärahatarve on suurempi.

Puisto- ja liikunta-alueinvestoinnit vaatisivat tasokorotuksen, jotta krooninen peruskorjausvaje saataisiin katettua. Vajetta ei voida rajattomasti lykätä. Puistojen uudisrakentaminen pysyy alhaisella tasolla koko kymmenvuotisjakson ajan. Eri-

tyisesti täydennysrakentamisalueiden viereisillä alueilla on painetta puistojen ja liikunta-alueiden peruskorjaukseen, koska käyttäjämäärät lisääntyvät. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallintoimien rakenteiden investointirahoitus kohdistetaan parina seuraavana vuonna kokonaan peruskorjauksiin ja kunnostamiseen. Merelliset kohteet ovat ankarassa ympäristössä ja vaativat paikoin merkittäviä peruskorjausinvestointeja lähivuosina. Myös merellisen strategian toteuttaminen edellyttää puisto- ja liikunta-alue määrärahan korotusta, jotta rantareittejä, laitureita voidaan toteuttaa ja ulkoiluosaerien palvelutasoa nostaa. Helsingin merkittävimmät puukujanteet ovat tulossa elinkaarensa päähän tällä vuosikymmenellä. Kujanteiden uusintaa tehdään osana katujen peruskorjausta niissä kohteissa, joissa kadun rakenteet sitä edellyttävät.

Osallisuusrahasto

Lähiöprojekti on lakkautettu ja tilalle on perustettu osallisuusrahasto. Osallistavan budjetoinnin kautta katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestointeihin saattaa olla mahdollista saada kaupunginhallituksen päätöksellä osallisuusrahastosta hankekoh- taista erillisrahoitusta.

Liite 11, Hankeohjelma puistot- ja liikunta-alueet 2021–2030

805 Irtaimen omaisuuden perushankinta

Talousarvioehdotuksessa on käytettävissä vuodelle 2021 irtaimen omaisuuden määrärahaa 6,5 milj. euroa. Digitalinen perusta hankeen vaikutukset irtaimen omaisuuden perushankintoihin ovat vielä kesken. Muutosten valmistelu on kesken kaupunkitasolla. Muutoksessa perustietotekniikan hankinnat on tarkoitus keskittää kaupungin kansliaan, ja toimialat ostavat nämä tulevaisuudessa palvelujen ostoina. Vaikutukset vuodelle 2021 ovat arviolta n. 1 milj. euroa, joka tarkoittaa 5,3 milj. euron tasoa. Taloussuunnitelmavuodelle 2022 määrärahaa esitetään 5,5 milj. euroa ja vuodelle 2023 määrärahaa esitetään 5,5 milj. euroa. Asia tarkentuu digitaalisen perusta hankkeen muutosten yhteydessä.

Liite 12, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2021–2030.

806 Arvopaperit

Talousarvioehdotuksessa vuosille 2021–2023 esitetään Hitas-osakkeiden ostoihin 1 milj. euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle.

807 Muu pääomatalous

Vuosina 2021–2023 kiinteistöjä ja osakehuoneistoja arvioidaan myytävän noin 10 milj. eurolla/vuosi, josta muuhun pääomatalouteen kirjataan tasearvon mukaiset 3 milj. euroa. Myytävät kohteet ovat pääosin pienrakennuksia tai kohteita, joissa palvelutuotanto on loppunut. Myyntikohteiden valinnan lähtökohtana on korjausvelan ja korjaustarpeen, sekä ylläpitokustannusten pienentäminen ottaen huomioon myös kohteista mahdollisesti saatavat vuokraustuotot.

Väestönsuojakorvauksia arvioidaan perittävän 0,1 milj. euroa.

Liite 13, Yhteenvetotaulukko investoinnit

Vuoden 2021 talousarvioon sisältyvien jäsenmaksujen erittely

<u>Yhdistyksen yms. nimi</u>	<u>Euroa</u>
METREX, Euroopan metropolialueiden ja alueiden verkosto (the Network of European Metropolitan Regions and Areas)	3 000
BuildingSMART Finland	2 800
Pohjoismaiden tie- ja liikennefoorumi PTL Suomen osasto (Nordiska Vägtekniska Förbundets NVF avdelning i Finland ry)	400
Pyöräilykuntien verkosto	2 400
Pyöräilylähetystö (Finnish Cycling Embassy)	0
DOCOMOMO Suomi Finland ry (International Working Party for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighbourhoods of the Modern Movement)	380
ICOMOS Suomen osasto ry (International Council on Monuments and Sites)	250
Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland Oy	3 780
Kansainvälinen liikenneturvallisuustutkimuksen verkosto ICTCT (International Co-operation on Theories and Concepts in Traffic Safety, ICTCT) Kh 7.2.2011 §149	680
Euroopan pyöräilyjärjestöjen kaupunkiverkosto - Cities for Cyclists	2 000
Sähkölaitteiden kunnosapito yhdistys, SÄKPY ry	700
IFHP International Federation for Housing and planning	80
Green Net Finland Oy	800
Luonto-Liitto ry	200
The International Council for Local Environmental Initiatives, ICLEI	4 500
Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys– Vattenskyddsföreningen för Vanda å och Helsingforsnejden ry	63 000
WUP (World Urban Parks)	2 175
Suomen tieyhdistys	900
Viherympäristöliitto	1 500
Energie Cities	5 500
Carbon Neutral Cities Alliance	9 000
Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto, RAKLI ry	25 000
ArchiMad-kerho; toimittaja Micro Aided Design	1 000
Finnish Green Building Council	3 500
Delice Network	3 500
WUWM World Union of Wholesale Markets	1 153
Nordisk Forum för torg-, salu- och partihallar (NOFO)	500

LIITTEET

- Liite 2, Tilankäyttösuunnitelma
- Liite 3, Suoritteet ja tunnusluvut 31001 Kaupunkirakenne
- Liite 4, Suoritteet ja tunnusluvut 31002 Rakennukset
- Liite 5, Suoritteet ja tunnusluvut 31003 Asuntotuotanto
- Liite 6, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) maksusuudet ja HKL:n tuki
- Liite 7, Hankeohjelma Kiinteä omaisuus 2021-2030
- Liite 8, Hankeohjelma Rakennukset 2021-2030
- Liite 9, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2021-2030
- Liite 10, Hankeohjelma Kadut- ja liikenneväylät 2021-2030
- Liite 11, Hankeohjelma Puistot- ja liikunta-alueet 2021-2030
- Liite 12, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2021-2030
- Liite 13, Yhteenvetotaulukko investoinnit
- Liite 14, Katujen ja liikenneväylien rakentamisohjelma 2021-2023
- Liite 15, Puistojen ja liikunta-alueiden rakentamisohjelma 2021-2023
- Liite 16, Sitovat toiminnalliset tavoitteet
- Liite 17, Henkilöstötoimikunnan lausunto